

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

Ústavní právo ČR ovlivněné Lisabonskou smlouvou

Michal Štucaur

© 2012 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra práva

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Štucaur Michal

Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Ústavní právo ČR ovlivněné Lisabonskou smlouvou

Anglický název

The effect of the Lisbon treaty on the Constitutional law of the Czech republic

Cíle práce

Hlavním cílem této práce je zachytit vývoj ústavního práva v ČR a zmapovat dopady přijetí Lisabonské smlouvy do ústavního práva. V praktické části se práce zabývá přímými dopady přijetí Lisabonské smlouvy na život občanů ČR.

Metodika

Shromáždění podkladů pro zpracování zadané práce
Analýza prostudovaných podkladů teoretické části práce
Získání podkladů pro praktickou část práce
Statistické vyhodnocení získaných dat pro zpracování praktické části práce
Sumarizace výsledků a jejich vyhodnocení

Harmonogram zpracování

1. Získávání dat , vytvoření zadání práce do 30.6.2011
2. Vypracování teoretické části práce do 31.1.2012
3. Zpracování dat pro vyhotovení praktické části práce do 28.2.2012
4. Dokončení a odevzdání práce dle závazných pokynů PEF ČZU

Rozsah textové části

30 - 40 stran

Klíčová slova

Ústava, Lisabonská smlouva, ratifikace, Europoslanec, Ústavní soud, dělba moci ve státě, ústavní stížnost

Doporučené zdroje informací

1. Francová. Lisabonská smlouva: konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie. 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009. 539 s. ISBN 978-80-7440-017-9.
2. Gisela. Jak se tvořila evropská ústava: (Lisabonská smlouva). Z angl. orig. přel. Štěpán Kaňa. Jihlava: Skupina Evropských konzervativců a reformistů; Ivo Strejček, 2010. 44 s. ISBN 978-80-254-7296-5
3. Klaus. Prezident republiky k Lisabonské smlouvě. sestavoval a k vydání připravil Martin Slaný. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, 2009. 63 s. ISBN 978-80-86938-86-8
4. Klíma. Ústavní právo. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995. 225 s. ISBN 80-85865-63-7
5. Kuklík a kolektiv. Vývoj česko-slovenského práva 1945-1989, Praha: Linde, 2009. 725 s. ISBN 978-80-7201-741-6.
6. Zimek. Ústavní vývoj českého státu. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1996. 177 s. ISBN 80-210-1354-0.
7. Lisabonská smlouva. Dostupné on-line <http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Analyza-dopadu-Lisabonske-smlouvy.pdf> [cit. 2011-11-09]
8. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné on-line na <http://www.mvcr.cz/clanek/agenda-eu-na-mv-lisabonska-smlouva.aspx> [cit. 2011-11-09]

Vedoucí práce

Borská Jana, JUDr.

Termín odevzdání

březen 2012

JUDr. Jana Borská
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Děkan fakulty

V Praze dne 11.11.2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Ústavní právo ČR ovlivněné Lisabonskou smlouvou" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.3. 2012

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval JUDr. Janě Borské za odbornou pomoc při zpracování zadaného tématu bakalářské práce.

Ústavní právo ČR ovlivněné Lisabonskou smlouvou

The effect of the Lisbon treaty on the constitutional law of the Czech republic

Souhrn

Bakalářská práce má za úkol zjistit dopady Lisabonské smlouvy na Ústavní právo České republiky. Vymezuje pojem Ústava a historické i současné vnímání tohoto pojmu. Provádí zároveň exkurz do historie Československé Ústavy a vymezuje přelomová období v posledních sto letech, kde nejstěžejnějším prvkem práce je Ústava České republiky platná od 1. ledna 1993. Dále se tato práce zaměřuje na Lisabonskou smlouvu, její předchůdce, proces ratifikace a problémy s ratifikací spojené. Po ratifikaci smlouvy v ČR vymezuje dopady smlouvy na ústavní pořádek státu a zdůrazňuje některé případy přenosu státní suverenity na Evropskou unii. Důležitým prvkem práce je názor občanů ČR na členství a prospěch vyplývající z Evropské unie a jejich vyjádření se k Lisabonské smlouvě, a jejichž výsledky jsou znázorněny v grafickém provedení. V práci je také zakomponován názor poslanců Parlamentu ČR, ať již bývalých, tak současných a prezentován jejich fundovaný názor na otázky spojené s Lisabonskou smlouvou. Je zde uveden názor prezidenta republiky Václava Klause, který je na mezinárodní scéně považován za jednoho z největších kritiků Evropské unie a samotné myšlenky Lisabonské smlouvy.

Klíčová slova:

Ústava, Lisabonská smlouva, ratifikace, Europoslanec, Ústavní soud, dělba moci ve státě, ústavní stížnost.

Summary

The main task of the Bachelor thesis is to find out impacts of the Lisbon treaty on the Constitutional Law of the Czech Republic. It explains the concept of Constitutional Law and its historical and present perception. The thesis performs excursion into the history of the Czechoslovak Constitutional and defines ground-breaking period in the last one hundred years, where the most principal element of the thesis is the Constitutional Law of the Czech Republic valid since 1 January 1993. On the other side the Bachelor thesis focus on the Lisbon treaty, its previous forms, process of ratification and problems associated with this ratification. Among other things it defines the effect of the treaty on state constitutional order and emphasizes some cases transfer of sovereignty to the European Union. An important element of the thesis is the opinion of citizen in the Czech Republic to the membership and advantages follow from EU and its statement to Lisbon treaty, which results are shown in graphs. In the thesis is the opinion of former and present members of Parliament of the Czech Republic and is presented their specialized opinion on questions associated with Lisbon treaty. It also includes opinion of Václav Klaus, president of the Czech Republic who is considered for one of the most known critics of the European Union and Lisbon treaty on the international scene.

Keywords:

Constitution, Treaty of Lisbon, ratification, Member of the European Parliament, Constitutional law, division power at the country, Constitutional complaint.

OBSAH

1	ÚVOD.....	10
2	Cíl a metodika práce.....	12
	2.1. Cíl práce.....	12
	2.2. Metodika práce.....	12
	2.2.1 Sběr dat.....	12
	2.2.2 Třídění dat.....	13
	2.2.3 Analýza dat.....	13
	2.2.5 Indukce.....	13
	2.2.6 Teoretická část práce.....	13
	2.2.7 Analytická část práce.....	14
3	Teoretická východiska.....	15
	3.1 Ústava.....	15
	3.1.1 Ústava jako pojem.....	15
	3.1.2 Historie.....	16
	3.1.3 Současnost.....	17
	3.2 Vznik a vývoj Ústavy v ČSR.....	18
	3.2.1 Období 1918 – 1920.....	18
	3.2.2 Období 1920 – 1938.....	20
	3.2.3 Období 1938 – 1945.....	21
	3.2.4 Období 1945 – 1948.....	22
	3.2.5 Období 1948 – 1960.....	23
	3.2.6 Období 1960 – 1993.....	24
	3.3 Ústava České republiky.....	28
	3.3.6 Vznik a vývoj ústavy ČR.....	28
	3.3.2 Obsah ústavy.....	29
	3.3.3 Schvalování ústavních zákonů a jejich novelizace.....	32
	3.3.4 Ústavní soud ČR.....	33
	3.3.5 Postoj ústavního soudu k Lisabonské smlouvě.....	34
	3.4 Lisabonská smlouva.....	35
	3.4.1 Předchůdci Lisabonské smlouvy.....	35

3.4.2	Ratifikace Lisabonské smlouvy	37
3.4.3	Problémy s ratifikací v členských zemích	39
4	Analytická část.....	41
4.1	Ústava ČR po ovlivnění Lisabonské smlouvy	41
4.1.1	Dopady Lisabonské smlouvy	41
4.1.2	Začlenění Lisabonské smlouvy do Ústavního pořádku ČR	42
4.1.3	„Evropeizace“ Ústavního práva ČR	42
4.1.4	Dělbba moci mezi ČR a EU.....	44
5	Zhodnocení výsledků.....	47
5.1	Náhled na Lisabonskou smlouvu.....	47
5.2	Pohled prezidenta republiky Václava Klause na Lisabonskou smlouvu	47
5.3	Názor občanů ČR na Lisabonskou smlouvu.....	48
5.4	Názor poslanců na Lisabonskou smlouvu	54
6	Závěr.....	57
7	Seznam použitých zdrojů	60
	Bibliografické zdroje.....	60
	Internetové zdroje	61
8	Přílohy	66
8.1	Příloha č.1- Dotazník (občané)	66
8.2	Příloha č. 2 – Interview (poslanci)	68
8.3	Příloha č. 3 – Seznam grafů	69

1 ÚVOD

Tvorba a vznik Ústavy České republiky prošla rozsáhlým historickým vývojem. Počátek tohoto vývoje lze jednoznačně určit dnem 28. října 1918, a to vznikem první, Československé republiky. Stalo se tak po konci první světové války a odtržením Československa od Rakousko-uherské monarchie. Ústava prošla rozsáhlými změnami zejména v roce 1938, kdy na území Československé republiky došlo k zavedení Mnichovského diktátu. Toto období je považováno za časový úsek s nejvíce uskutečněnými protiústavními změnami a útlaky země. Po druhé světové válce a nastolení komunistického režimu došlo k přetvoření ústavy a její pozdější celkové rekonstrukci v roce 1960. Následná komunistická ideologie ovlivnila celkovou kulturu Československého státu a změna byla vykonána i v oblasti formy státu, kdy stát několikrát změnil svůj název.

Konec devadesátých let byl ve znamení pádu komunistického režimu v zemích východní Evropy, kdy probíhala revitalizace ústav postkomunistických států. Československá republika však neměla po pádu komunismu dlouhého trvání. Již po třech letech došlo k odloučení zemí a na bývalém území Československé federativní republiky vznikly dva nové státy - Slovenská republika a Česká republika. Rozdělení republik znamenalo vytvoření nové Ústavy České republiky. Ústava musela být po dobu své platnosti již několikrát novelizována. Významná změna Ústavy ČR se týkala referenda o přistoupení k Evropské unii, které bylo zapotřebí pro vstup ČR do EU.

Po několikaletém členství v EU bylo nutné přijmout jako další státy Evropské unie Lisabonskou smlouvu, jež měla v úmyslu integraci těchto zemí. Otázkou zůstává, zda ovlivnila ratifikace Lisabonské smlouvy ústavnost České republiky. Musela vláda ČR schválit změnu ústavy, aby bylo možné Lisabonskou smlouvu přijmout, nebo byla naše Ústava na integraci do Evropy připravena?

Lisabonská smlouva, jež je stěžejním dokumentem Evropské unie a podle níž se řídí v současnosti všech 27 členských států, si musela před svou konečnou ratifikací projít složitým schvalovacím procesem. Proces ratifikace však neproběhl ve všech státech stejně. Co bylo příčinou toho, že některé státy odmítaly její přijetí?

Cílem této práce bude nejen zmapovat historii Ústavy České republiky a vývoj Lisabonské smlouvy, ale nahlédnout také na to, zda občané ČR vědí, co Lisabonská smlouva je, jaké jsou její hlavní principy a kdy byla přijata. Zda jsou vůbec se členstvím v Evropské unii spokojeni a domnívají se, že je pro naši republiku přínosné.

Druhou skupinou dotázaných budou veřejní činitelé z řad poslanců Parlamentu ČR, kteří by měli být do problematiky Lisabonské smlouvy zainteresováni více, nežli řadoví občané. Stěžejním přínosem by měl být jejich názor, zda ovlivnila LS suverenitu České republiky, nebo zda se domnívají, že jsou občané ČR dostatečně informováni o myšlenkách a přínosech, které smlouva přináší.

Lisabonská smlouva má své příznivce, ale je zde i široká základna odpůrců. Mezi nejvýraznější odpůrce Evropské unie a celé Lisabonské smlouvy je zejména současný prezident republiky Václav Klaus. Ten je na poli mezinárodní spolupráce ČR s Evropskou unií v pozici nejnámějšího kritika této spolupráce. Při procesu ratifikace podmínil svůj podpis na smlouvě pouze po poskytnutí výjimky z Listiny práv a svobod v rámci „kontroverzních“ Benešových dekretů.

2 Cíl a metodika práce

V této části bude stanoven cíl odborné práce a metodika, podle které bude práce vyhotovena a následně vyhodnocena.

2.1. Cíl práce

Cílem práce je určit, jakým způsobem Lisabonská smlouva ovlivňuje ústavní pořádek a do jaké míry jsou obyvatelé České republiky ovlivněni schválením Lisabonské smlouvy.

Teoretická část práce si klade za cíl zachytit vývoj ústavního práva v ČR a Lisabonské smlouvy a zmapovat přijetí smlouvy do ústavního práva.

Cílem analytické části práce je určit dopady přijetí Lisabonské smlouvy na život občanů ČR a názor obyvatel na členství v Evropské unii a znalosti LS. Další část práce se bude zabývat vyjádřením poslanců Parlamentu ČR, stejně tak jako názorem prezidenta republiky.

2.2. Metodika práce

Metodika zvolená pro tento typ práce se bude měnit určitým způsobem společně s řešením jednotlivých dílčích cílů, které by měly směřovat k naplnění myšlenek a účelu práce.

2.2.1 Sběr dat

Pro zvládnutí předem definovaných myšlenek práce bude nashromážděno velké množství publikovaných textů v tištěné podobě v rámci knih. Zároveň v podobě pro současnou dobu obvyklejší, v digitálním provedení, poskytující nejaktuálnější data. Informace do bakalářské práce budou čerpany zejména z odborné literatury, zabývající se vývojem Ústavy České republiky a Lisabonské smlouvy. Stejně tak budou informace získávány z webových publikací, informačních systémů poslanecké sněmovny, či portálů Evropské unie. Po nashromáždění potřebného počtu odborných textů bude práce rozdělena na dvě části. Část, týkající se teoretických východisek a část analytickou, mapující dopady přijetí Lisabonské smlouvy.

2.2.2 Třídění dat

Následným krokem, který bude v práci použit, je nástroj pro třídění získaných dat, bez něhož nebude možná správná orientace v záplavě informací, poskytující získané zdroje. Obecně lze říci, že správné setřídění dat umožňuje lepší soustředěnou pozornost na vyhledávaný okruh zájmů a následně mohou být vyselektovány nesprávně získané informace. Zmíněná metoda bude využita zejména na počátku práce při přípravě obsahu a setřídění statistických a literárních zdrojů.

2.2.3 Analýza dat

Významnou metodou, umožňující pochopení konkrétního celku tím, že jej rozdělíme do několika dílčích částí, je analýza. Metoda analýzy bude využita zejména po shromáždění a selekci získaných dat, a také v závěru práce, při vyhodnocení výzkumu a formulaci výsledků.

Při porovnání získaných dat z dotazníku bude nejvhodnější srovnávací analýza, díky níž bude možné přehledně sumarizovat získané údaje do vyjádření a vyhodnotit údaje ve formě grafů.

2.2.5 Indukce

U tvorby odborné práce nelze vynechat metody indukce. Jednotlivé indukční metody jsou důležité při dospění k výsledkům a závěrům práce. Obecně lze tyto metody charakterizovat jako typický znak přechodu z jednotlivého na obecné, nebo poznání, které vychází ze zjištěných faktů a dochází k obecným závěrům. Metoda bude v práci využita při zhodnocení získaných dat z dotazníků a dospění ke konkrétnímu poznání zkoumané problematiky. Výsledek výzkumu bude vyhodnocen až v samotném závěru práce.

2.2.6 Teoretická část práce

První částí práce bude část teoretická, ve které se při zpracování práce bude postupovat formou shromáždění podkladů pro práci, dále studiem odborné literatury, která bude pomocí systémové analýzy rozdělena do několika bloků. Zpracování teoretické části bude probíhat formou kompilace názorů na ústavní právo a také formou literární rešerše s odkazy na platnou právní úpravu k tématu. Pro danou část práce, která má shrnout historický vývoj Ústavy České republiky a Lisabonské smlouvy, bude použita klasická

metoda sběru dat. Je zapotřebí zjistit, jak se formovala Lisabonská smlouva do nynější podoby a jaký byl způsob ratifikace v jednotlivých státech EU. Zda se vyskytly problémy při její tvorbě a ratifikaci.

2.2.7 Analytická část práce

Druhá část práce, tedy část analytická, se zaměří na případy ovlivnění českých zákonů Lisabonskou smlouvou. Z tohoto důvodu budou osloveni poslanci České republiky. Pokud oslovení poslanci na žádost nezareagují, bude názor prezentován z webových stránek těchto ústavních činitelů.

Forma dotazování poslanců bude klasická dotazovací technika zvaná interview. Zmíněná technika byla vybrána jako jedna z alternativ sběru dat, neboť interakce mezi tazatelem a respondentem se jevila jako nejvhodnější řešení pro účel práce. Obecně interview splňuje veškeré podmínky a prostředky, jakými se informace shromažďují.

Analytická část práce se zaměří na případy ovlivnění českých zákonů Lisabonskou smlouvou. Z tohoto důvodu budou osloveni poslanci Parlamentu České republiky, aby se k otázkám dopadu Lisabonské smlouvy na občany a ústavní pořádek ČR vyjádřili. Důležitý je také jejich názor na informovanost občanů a udržení si státní suverenity po přijetí Lisabonské smlouvy.

Pro naplnění jednoho z cílů práce, bude také zjištěn názor občanů ČR na Lisabonskou smlouvu. Jako nejvhodnější metoda sběru dat se jevila empirická metoda sběru dat pomocí dotazníku. Důležitým prvkem práce je zejména názor na zachování si suverenity státu, či prospěch členství ČR v EU. Pro zajištění relevantních dat je zapotřebí názoru dostatečného počtu osob. Vzhledem k rozsahu a hloubce zkoumané problematiky bylo zvoleno celkem sedm otázek uzavřených a jedna otázka otevřená, která sloužila pro vyjádření názoru na Lisabonskou smlouvu. Takovýto počet otázek byl pro účely výzkumu zcela dostačující.

Pro naplnění jednoho z dílčích cílů práce bude zapotřebí získání názoru prezidenta republiky Václava Klause na Lisabonskou smlouvu. Názor nejvyššího státníka státu bude zjišťován pomocí studia odborné literatury a internetových stránek s názorem prezidenta republiky.

3 Teoretická východiska

V této části práce bude čerpáno z dokumentů a citací z internetových portálů, jenž mají zmapovat vývoj Ústavy ČSR a posléze ČR. Podobným způsobem bude postupováno při mapování vzniku Lisabonské smlouvy a její následné ratifikaci ve členských zemích Evropské unie.

3.1 Ústava

Významnost tohoto pojmu je spojována s dlouhým lidským vývojem a jeho potřeb v oblasti práva. Ústava je pro veškerý lid symbolem nedotknutelnosti a dovolání se spravedlnosti. Avšak pro tento významný dokument, či v některých státech dokumenty, nebylo jednoduché jeho ustanovení. Jen dlouhým vývojem v lidských dějinách mohlo být lidem dáno toto významné právo.

3.1.1 Ústava jako pojem

Ústava je považována za základní zákon státu, přičemž je zároveň nejvyšší právní normou s nejvyšší právní silou jeho právního řádu. Ústavní právo je soubor právních norem, upravující nejdůležitější vztahy uvnitř státu a vztahy státu navenek. Jedná se o uspořádání státu, tedy to, jedná-li se o monarchii, republiku, nebo unitární, či federativní stát. Upravuje rozdělení a výkon státní moci, zda je moc rozdělena na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. Posledním důležitým bodem ústavy je zakotvení ústavních principů základního práva a svobody občanů. Ostatní zákony a podzákoné právní předpisy musí být v souladu s tímto právním dokumentem. Dohromady tvoří veškeré zákony tzv. „ústavní řád“. Ústava plní řadu funkcí, kterými může ovlivnit celou společnost a její chod. Pokud se vyskytnou jisté rozpory zákonů, v právním státě je obvyklé, že tyto rozpory řeší ústavní soudy. Když je potřeba změny ústavního pořádku, tak v moderních státech, s výjimkou anglosaského právního okruhu, lze ústavu měnit pouze kvalifikovanou většinou, tedy 3/5 všech poslanců a senátorů. V jejím obsahu je také zakomponované vymezení státní moci společně s právy a povinnostmi občanů.¹

Ústava existuje v několika podobách. Ústavy mohou být ve formě psané i nepsané, dále existují ústavy ve smyslu materiálním a formálním. Základní úprava se soustřeďuje na organizaci moci ve státě, dělbu moci a také systém moci. Nedílnou součástí tohoto dokumentu jsou ve smyslu formálním již zmiňovaná základní lidská práva a svobody.

¹ Dostálová, J., Harvánek, J., *Základy teorie práva*, s. 13

Ústava hraje jasnou roli při sjednocení celého právního řádu. Základní principy stability státu a celé společnosti jsou ovlivněné jednotlivým prvkem ústavy. Ústava má také svou funkci, formu a obsah, přičemž funkce ústavy může mít více podob.²

Ústava jako taková dodává každé zemi politickou stabilitu. Významnou funkcí ústavy je vytvoření jistého kultu, který zaručuje vládu zákonů, nikoliv vládu elity několika osob. Ústava je osou právního zřízení a právního systému. Je symbolem právního ustanovení, které definuje nejvyšší státní orgány. Zároveň vymezuje vztahy mezi státem a každým jednotlivcem.³

3.1.2 Historie

Ústavní právo bylo vytvořeno jako autonomní oblast tzv. „národního práva“. Stalo se tak na přelomu 19. a 20. století. Tento akt předcházela vzniku samotného ústavního práva. Principem tohoto práva bylo omezení veřejné moci a svévole. Již dříve vznikaly první formy, či akty ústavního práva. Tyto snahy však nevedly k pozdější realizaci. V rozvoji ústavního práva však bránily absolutistické režimy a teprve po jejich svržení bylo možné tyto myšlenky na národní právo a ústavu realizovat.⁴ Jako příklad vzniku předchůdce ústavy může sloužit Velká listina svobod z roku 1215, známější pod názvem Magna Charta. Listina zaručovala práva svobodných měst a jejich obyvatel a omezení moci místních vládců.⁵ Dalším příkladem přípravy na celkový ústavní dokument byl zákon Habeas Corpus Act, který byl vydán za vlády Karla II. Tento zákon byl zárukou osobní nedotknutelnosti a kontrolou moci v rukou policie. Zákon je součástí anglické ústavy a jeho vznik je spojen s rokem 1679.⁶

K vývoji ústavněprávních principů přispěly i mnohé historické události. Mezi tyto události jistě patří boj severoamerických kolonií za nezávislost. Tento boj vyvrcholil sepsáním Deklarace nezávislosti roku 1776. Tento dokument přispěl velkou měrou ke

² ISAP. *Cesta do Evropské unie*. [on-line] [cit. 2011-11-30]. Dostupný z WWW: <http://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/91b9f824a0923e3bc1256dde0052230a/8952eece79c87db8802566da00411b60?OpenDocument>

³ Vidi.wz. *Ústava, ústavní vývoj ve světě, ústavní systémy*. [on-line] (DOC). [cit. 2011-11-22] Dostupný z WWW: <http://vidi.wz.cz/politologie/ustava.doc>

⁴ Klíma, K., *Ústavní právo*, s. 30

⁵ Magna charta *Listina svobod a Parlament 1215 – 1485*. [on-line] 20.6. 2008 [cit. 2011-12-7]. Dostupný z WWW: <http://cartimmandua.blog.cz/0806/listina-svobod-a-parlament-1215-1485>

⁶ Leccos. *Habeas Corpus Act*. [on-line] ©2011 [cit. 2011-12-7]. Dostupný z WWW: <http://leccos.com/index.php/clanky/habeas-corpus-act>

vzniku a pozdějšímu vývoji Ústavního práva ve světě. Další, významnou a důležitou revolucí byla Velká francouzská revoluce. Po jejím konci v roce 1789 vznikla deklarace, v níž se objevuje garance lidských práv a svobod a princip rozdělení moci.⁷

3.1.3 Současnost

Ústava je mnohými považována jako tzv. „základní zákon“. Jako významný dokument stanovuje pravomoci činitelů, kteří vykovávají státní moc. Nejčastěji je tvořena psanou, tedy rigidní formou. Výjimku tvoří pouze Velká Británie, kde je ústava tvořena z částí chart. Formálně upravuje postavení občana uvnitř státu a strukturu státní moci. Veškerá odvětví se od ústavy, tedy základního zákona, obsahově odvíjejí. V souvislosti s veřejnou mocí má ústava postavení, z níž jsou odvozeny ostatní zákony. Jedná se např. o volební zákon, zákon o Ústavním soudu, nebo zákon o politických stranách.⁸

Ústava jako základní zákon plní hned několik fundamentálních a v demokracii nezastupitelných funkcí. Zpravidla rozlišujeme funkci právní, politickou, ideologickou a kulturní. Právní funkce ústavy vychází z vyšší právní síly, kterou lze chápat jako vrchol celého právního řádu. Její pravidla jsou základem celého právního odvětví. Politická funkce ústavy je nástrojem boje o politickou moc a soutěží politických stran. Ideologická funkce ústavy se týká zaměření státu a společnosti. Funkce kulturní tvoří obecné kulturní hodnoty a zároveň povahu celého národa.⁹

Ústavní právo je součástí práva veřejného, představuje však veškerá východiska všech právních odvětví, která jsou v systému práva, a to bez ohledu na jejich povahu. Ovlivňuje chod celé společnosti a také se jedná o základní zákon státu. Zároveň má funkci nejvyšší právní normy. Zaručuje také občanům základní lidská práva, vytváří konkrétní pravidla při výkonu státní moci a je výrazem existence státu. Veškeré zákony uvnitř státu musí být v souladu s ústavními zákony a samozřejmě s Ústavou, jako takovou. V České republice se jedná o „ústavní pořádek České republiky“.¹⁰

⁷ Klíma, K., *Ústavní právo*, s. 31

⁸ Tamtéž, s. 68

⁹ Filip, J., *Ústavní právo České republiky*, s. 95

¹⁰ Studuju. *Základní právní pojmy – Ústava*. [on-line] 27.10. 2004 [cit 2011-12-14]. Dostupný z WWW: <http://www.studuju.cz/latka-1233>

3.2 Vznik a vývoj Ústavy v ČSR

Ústava Československé republiky a posléze České republiky, nevznikla ze dne na den. K dosažení určité státnosti dokumentu vedl dlouhý historický vývoj, který můžeme rozdělit na několik kratších časových období. Každé z těchto období znamenalo důležitý mezník ve vývoji české ústavy.

3.2.1 Období 1918 – 1920

Mezi první autory návrhu ústavy nově vzniklé Československé republiky patřil profesor Právnické fakulty Univerzity Karlovy dr. Jiří Hoetzel. Tento profesor čerpal zejména z ústav tehdejších mocností. Námětem pro Preambuli profesorovi posloužila Preambule americké ústavy z roku 1787. Pro postavení prezidenta mu posloužila předloha Ústavy francouzské republiky a pro občanská práva použil také předlohy z anglické, švýcarské a německé ústavy. Důležité bylo postavení Ústavního soudu, který měl mimořádnou úlohu v zákonodárství republiky, jelikož mu náleželo právo rozhodovat, které zákony jsou v souladu s ústavou.¹¹

Prakticky již na počátku roku 1918 byl jasný záměr určující směr státu do budoucnosti. Přes tyto snahy nebyl pozdější vývoj tak rychlý a ucelený, jak se očekávalo. V září roku 1918 byla ustavena komise, která představila první hrubý návrh „předústavy“. První vize o názvu státu byla „Říše česká“. Návrh tohoto zákona však nedefinovalo formu státu jako monarchii, ani republiku. Tato čest byla určena teprve Národním shromážděním a Československou národní radou, sídlící v té době v Paříži.¹²

První období československého státu počíná dnem vzniku Československé republiky 28. října 1918. Tomuto dni předcházelo dlouhé úsilí a boje českého i slovenského národa proti národnostnímu útlaku Rakousko-uherské monarchie. První projekty, či náznaky na obnovu české státnosti, vznikly již v roce 1914. Jako příklad lze uvést Kramářův projekt slovanské říše. Jeho teze spočívala v myšlence spolkového státu v čele s ruským carem. Tento projekt však zůstal pouze v roli teoretické, k jeho uskutečnění tak nikdy nedošlo.¹³

Důležitým mezníkem ve vývoji Československé ústavy byl 30. květen 1918, kdy byla uzavřena tzv. „Pittsburská dohoda“, která odsouhlasila politický program Československé

¹¹ Malý, K., *Dějiny českého a československého práva do r. 1945*, s. 335

¹² Schelle, K., *Vývoj českého ústavního práva*, s. 45

¹³ Zimek, J., *Ústavní vývoj českého státu*, s. 20

národní rady. Tento program byl prvotním aktem k vytvoření společné republiky Čechů a Slováků a zároveň k osamostatnění těchto dvou státních celků. Tento akt byl stvrzen 18. října 1918 v tzv. „Washingtonské deklaraci“ a potvrzen prezidentem W. Wilsonem, kterému byla tato deklarace předána o den dříve. Poté již bylo tedy v moci nového prezidenta republiky T. G. Masaryka, aby určil datum 28. října 1918 jako den vzniku samostatného československého státu.¹⁴

V dějinách českého a slovenského národa je nejvýznamnější datum spojováno s 28. říjnem 1918. Snaha Rakousko-uherské monarchie na udržení českých zemí byla evidentní. Avšak Národní výbor vydal dokument o přebrání moci, který nebyl ze strany monarchie zamítnut a tak mohl převzít Národní výbor funkci prozatímní vlády. Národní výbor se skládal z 5 mužů, politiků. Jednalo se o tzv. „muže 28. října“, kterými byli Rašín, Švehla, Soukup, Stříbrný a Šrobár.¹⁵

Rok 1918 znamenal v dějinách evropských zemí velké změny. Nastolení demokracie bylo typické pro mnoho z nich. Rozdíl byl ovšem v tom, jakým způsobem byly nastoleny demokratické principy. Bez ohledu na různorodost názorů jednotlivých politických stran bylo všem jasné, že nově vzniklá Československá Ústava musí mít zakotvené alespoň některé základní principy:

- Prvním krokem bylo ustanovení, že lid je zdrojem veškeré státní moci, tedy vládá lidem a to hlavně pro lid.
- Dalším krokem bylo zavedení a uplatnění demokracie, zdůraznila se tak možnost demokratické volby z řad vybraných zástupců lidu.
- Dále zakotvení trojí dělby moci, moc se rozdělila na moc zákonodárnou, uvedenou v Hlavě II., výkonnou, uvedenou v Hlavě III. a moc soudní ustanovenou v Hlavě IV.
- Posledním principem, pro demokracii nejdůležitějším, bylo zdůraznění svobody člověka s uznáním nezadatelných práv a svobod.¹⁶

¹⁴ Zimek, J., *Ústavní vývoj českého státu*, s. 23

¹⁵ Britské listy. *Události října 1918*. [on-line] 27.10. 2004 [cit. 2011-11-22]. Dostupný z WWW: <http://blisty.cz/art/20272.html>

¹⁶ Zimek, J., *Ústavní vývoj českého státu*, s. 34

3.2.2 Období 1920 – 1938

Základem nové Ústavy se staly zejména tři základní zákony. První z nich byl z roku 1918 o zřízení samostatného československého státu, druhým byl první ústavní dokument také vydaný roku 1918. Tento dokument byl pojmenován jako tzv. „prozatímní ústava“. Posledním zákonem byl zákon z roku 1920, kdy vznikla ústavní listina Československé republiky. Zákon přijatý dne 29. února 1920 měl upevnit jednotu nově vzniklého národa Československého. Zároveň bylo stěžejní, aby bylo zajištěno obecné blaho občanů státu a neméně důležité zabezpečení svobody budoucím potomkům. Obsahem ústavy z května roku 1920 byla preambule, uvozovací zákon, čítající 10 článků a 134 paragrafů rozdělených dále do 6 hlav.¹⁷

Rok 1920 je zejména symbolem přijetí první Československé Ústavy. Autorem tohoto dokumentu byl právník Alois Rašín. Autor chtěl tímto dokumentem pouze vyhlásit samostatnost Československého státu. Jeho budoucnost a formu ústavy již ponechal na Národním shromáždění. Aby se předešlo případnému chaosu lidu před schválením nové ústavy, byla přijata vyhláška, která ponechávala v platnosti dosavadní zákony z dob Rakouska – Uherska.¹⁸

Přijetí ústavy předcházela dlouhá vyjednávání v Poslanecké sněmovně. Následnému přijetí dokumentu předcházela mnohahodinová jednání. Výsledkem těchto jednání bylo přijetí Ústavní listiny v noci dne 29. února 1920. Tento dokument například definoval moc výkonnou, která se dělila mezi vládu a prezidenta. Národní shromáždění, které se skládalo ze dvou komor, se stalo symbolem moci zákonodárné. V Poslanecké sněmovně tehdy zasedalo 300 zákonodárců. Druhou komorou byl Senát, čítající 150 senátorů. Funkční období v obou komorách trvalo 6 let. Vládu ze zákona jmenoval prezident, avšak odpovědnost spadala pouze Poslanecké sněmovně. Prezident vzešel z voleb na zasedání obou komor parlamentu, a to na dobu sedmi let. Každý občan mohl být volen pouze dvakrát za sebou. Tento zákon se však nevztahoval na prvního prezidenta T. G. Masaryka a to z důvodů mimořádných zásluh, které prokázal při budování první republiky.¹⁹

¹⁷ Zdobinský, S., *Československá Ústava historie a současnost*, s. 7

¹⁸ Euroekonom. *Alois Rašín – tvůrce Československé měny*. [on-line] 10.9. 2004 [cit. 2011-12-13]. Dostupný z WWW: <http://www.euroekonom.cz/osobnosti-clanky.php?type=jz-rasin>

¹⁹ Informační centrum vlády. *Ústava 1920*. [on-line] 18.2. 2010 [cit. 2011-11-13]. Dostupný z WWW: <http://icv.vlada.cz/cz/tema/ustava-1920-67946/tmplid-560/>

3.2.3 Období 1938 – 1945

Počátek tohoto období je pevně spojován s podpisem mnichovské dohody z 29. září na 30. září 1938. Tato dohoda byla uzavřena mezi Německem, Spojeným královstvím, Francií a Itálií, na níž však zástupci Československé vlády nebyli pozváni. Hlavním tématem dohody bylo odstoupení sudetoněmeckého území do 10. října 1938. Československo tak přišlo o celou soustavu pevností, které vybuďovalo na hranicích, sloužící k obraně země. Mnichovská smlouva byl první významnou mezinárodní smlouvou, která výrazným způsobem ovlivnila život a budoucnost občanů Československé republiky.²⁰

Podpisem Mnichovské dohody bylo prakticky jednoznačně dáno porušení zásad mezinárodních pravidel a také mezinárodních smluv. Touto smlouvou byl také porušen Pakt Společnosti národů, který zaručoval celistvost a nezávislost druhých států. Dále byl porušen Pařížský pakt z roku 1928, který proklamoval řešit spory bez útočné války a jako prostředek národní politiky. Tento akt nemohl být z hlediska ústavního práva platný, jelikož změna hranic mohla být uskutečněna pouze po změně ústavního zákona. Tuto změnu navíc může určit pouze prezident republiky a k tomu musel být zapotřebí i souhlas Národního shromáždění. Jak již bylo uvedeno dříve, Národní shromáždění nebylo k podpisu paktu a jednání mezi evropskými mocnostmi vůbec přizváno.²¹

3.2.3.1 Česko-slovenská republika (druhá republika)

Tento časový úsek byl z hlediska ústavnosti považován za dobu častých ústavních změn, které ve své podstatě změnilly formu vlády a formu státu. Z pohledu formy státu proběhla změna z unitárního státu na stát složený.²²

Dosavadně platná ústava z roku 1920 byla v té době významně změněna. Provázené změny dospěly do takové výše, že prakticky došlo k její celkové destrukci. Tlak zvenčí na československou politiku a přijaté právní akty byly v té době jednoznačně považovány za protiústavní.²³

Vláda musela pod tlakem okolí změnit svou formu. Musela přijmout nový ústavní zákon, kterým se vzdala svých kompetencí a především se musela vzdát své zákonodárné

²⁰ Moderní dějiny. *Mnichovská dohoda*. [on-line] 2.8. 2009 [cit. 2011-11-19]. Dostupný z WWW: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek-mnichovska-dohoda-29-9-1938-134/>

²¹ Zimek, J., *Ústavní vývoj českého státu*, s. 66

²² Jech, K., Kaplan, K., *Dekrety prezidenta republiky*, s. 3

²³ Zimek, J., *Ústavní vývoj českého státu*, s. 67

moci. Tímto zákonem mohl prezident zasahovat do ústavy pouze dekretem a vláda mohla zasáhnout do ústavy pouze nařízením vlády. Přijetí tohoto zákona bylo jednoznačným porušením demokratických principů a zásad právního státu s dělbou moci. Výkonná moc tak převzala zákonodárnou iniciativu s možností měnit ústavní zákony a ústavu jako takovou. Parlament prakticky přestal existovat a postupně došlo až k zániku parlamentní demokracie v českých a slovenských zemích.²⁴

Přijetím tohoto protiústavního zákona byla vyhrazena autonomie Slovenska a Podkarpatské Rusi, avšak autonomie těchto zemí nebyla později respektována. Důvodem byla tehdejší nezralost těchto zemí v oblasti autonomie. Země tak byly vydány na pospas slovenským a podkarpatským fašistům a tento krok později přispěl i k zániku republiky.²⁵

3.2.4 Období 1945 – 1948

Počátek tohoto období lze určit koncem druhé světové války v roce 1945 a Pražským povstáním, uskutečněným v dubnu téhož roku, které bylo otevřeným projevem protestu a nesouhlasu s německým fašistickým režimem. Za konec tohoto období lze považovat únor 1948, tedy měsíc, ve kterém se změnila forma vlády z demokracie na totalitu. Rok 1945 byl ve znamení snahy o poválečné uspořádání Československa. Jako vize obnovy ústavního pořádku Československa měla sloužit předloha předmnichovské republiky. Tento projekt však nebylo možné uskutečnit. Hlavním důvodem jeho neuskutečnění byla změna subjektů státní moci, které vykonávaly moc zákonodárnou. Prakticky lze uvést, že při tvorbě nové ústavy se střetávaly dva odlišné názory. Největší spor o ústavu souvisel s politickým charakterem státu. Vznikly tak dvě nové koncepce, buď upravit ústavu z roku 1920, nebo vytvořit zcela novou ústavu. Jako první ústavní dokument byla použita ústava z roku 1920. Dokument však byl postupně doplněn o dekrety prezidenta republiky a také ústavními zákony schválenými oběma komorami zákonodárných sborů.²⁶

Prezident republiky byl v té době dr. Edvard Beneš. Ten během druhé světové války působil jakožto exilový prezident v Londýnském exilu. Během působení v Londýně vydal mnoho dekretů. Tyto dekrety byly po válce, konkrétně 5. března 1946, zpětně ratifikovány Prozatímním Národním shromážděním, které bylo ustanoveno jako přechodná vláda před oficiálními volbami. Počet dekretů prezidenta Beneše se zastavil na čísle 98. Avšak

²⁴Zimek, J., *Ústavní vývoj českého státu*, s. 69

²⁵Zdobinský, S., *Československá Ústava historie a současnost*, s. 15

²⁶Zimek, J., *Ústavní vývoj českého státu*, s. 108

přibližně polovina z těchto dekretů byla v pozdější době zrušena. Dekrety prezidenta Beneše budily jisté rozpolcení na politické scéně. Mezi jeho nejkontroverznější se řadí zejména dva dekrety, a to dekret o neplatnosti majetkových práv a svobod Němců, Maďarů, kolaborantů a zrádců. Tento dekret byl vydán pod číslem 5 v roce 1945. Dalším, v pozdějších letech velmi mezinárodně diskutabilním dekretem, byl dekret číslo 16 o potrestání národnostních menšin participujících s nacistickým režimem, kolaborantů a zrádců v ČSR.²⁷

První demokratické poválečné volby se v Československé republice konaly 26. května 1946. Tyto volby byly zároveň posledními demokratickými volbami na velmi dlouhou dobu. V těchto volbách zvítězili komunisté se 40 % hlasů. Vysoký počet hlasů zajistil komunistické straně první historickou účast ve vládě Československé republiky.²⁸ V květnu tak bylo zvoleno Ústavodárné národní shromáždění. Zajímavostí těchto voleb bylo i vydání nového zákona, který stanovil, že Národní shromáždění bude tvořit pouze jedna sněmovna o 300 poslancích. Dále nový zákon stanovil snížení aktivního volebního práva, tedy práva volit, z 21 let na 18 let.²⁹

3.2.5 Období 1948 – 1960

Po demisi ministrů vše vypadalo, že nové obsazení uvolněných postů se vyřeší zdánlivě Ústavní cestou. I přes tuto snahu o hladký průběh, představoval únor 1948 státní převrat. Komunistická strana v té chvíli prakticky převzala kontrolu nad mocí ve státě a vyhlásila nové období, o kterém se začalo hovořit jako o období lidově demokratické republiky. Toto období však znamenalo i změnu vládnoucího systému, který změnil svou formu a lze ho chápat jako systém diktatury proletariátu. Jako příklad může sloužit volební kandidátka do voleb plánovaných na 30. květen 1948, kdy byla předložena pouze jedna kandidátka Národní fronty bez skutečné účasti opoziční politiky.³⁰

Po takových změnách na politické scéně již nešlo konat případné další změny bez úpravy ústavního zákona. Proto byla dne 9. května 1948 přijata ústava nová. Tato ústava měla prakticky směřovat k nastolení socialistické ideologie v Československé republice,

²⁷ Parlament ČR. *Dekrety prezidenta republiky Edvarda Beneše*. [on-line] ©1995 - 2011 [cit. 2011-11-27]. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/docs/laws/dek/>

²⁸ Volby 1946. Dostupné on-line na http://www.totalita.cz/volby/volby_1946.php [cit. 2011-11-27]

²⁹ Zdobinská, S., *Československá ústava historie a současnost*, s. 21

³⁰ Kuklík, J., *Vývoj česko-slovenského práva 1945-1989*, s. 114

ačkoliv prakticky zůstávala v platnosti ústava z roku 1920, která platila až do schválení ústavy nové. Změny byly v této době značné. Šlo zejména o zakomponování socialistické ideologie. Z hlediska obsahu se ústava skládala z prohlášení, 12 základních článků a dalších 10 kapitol, které zahrnovaly 178 paragrafů.³¹

Svou proměnou však prošly nejen dekrety prezidenta republiky, ale výraznou měnou si prošla i podoba vlády, parlamentu, či volebního práva. Volit mohli tedy občané, kteří dosáhli 18 let. Tato změna v ústavním dokumentu byla prezentována pod článkem IV. Volení mohli být ti, kteří dosáhli věku 21 let. Rozsáhlou změnou však prošla i veřejná správa, zejména vznikem národních výborů. Naopak zachovány zůstaly tradiční práva, jako jsou svobody a práva jedince.³²

Z hlediska politické stránky státu došlo ke sloučení KSČ se sociální demokracií. Toto sloučení se událo v červnu roku 1948 a fakticky tak zanikly veškeré opoziční strany. Moc ve státě tak převzala KSČ. Jistou negativní úlohu z hlediska ústavnosti sehrály trestní normy, zejména zákon na ochranu republiky a zákon o táboru nucených prací. Tyto dva zákony byly z hlediska ústavnosti shledány později jako nejvíce nezpůsobilé.³³

Jako konec tohoto období můžeme určit rok 1960, kdy byl na celostátní konferenci KSČ schválen návrh přijetí nové ústavy. Již koncem padesátých let orgány komunistické moci usoudily, že vítězství na poli socializace státu a výrobních vztahů je v Československé republice završeno a je zapotřebí přijetí nové, tzv. „socialistické ústavy“. Zároveň byl změněn název republiky na Československá socialistická republika.³⁴

3.2.6 Období 1960 – 1993

Ke konci 50. let bylo již zřejmé, že ústavní úprava schválená koncem 50. a počátkem 60. let neodpovídá standardu, který v té době praktikoval komunistický režim. Tomuto předcházela jedenáctý sjezd KSČ, který se konal v červnu roku 1958. Tento sjezd konstatoval, že v Československu již došlo k určitému zakomponování socialistických

³¹ Parlament ČR. *Ústavní zákon ze 9. května 1948* [on-line] ©1995 - 2011 [cit. 2011-11-29]. Dostupný z WWW: http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1948.html

³² Zdobinský, S., *Československá ústava historie a současnost*, s. 21

³³ Zimek, J., *Ústavní vývoj českého státu*, s. 127

³⁴ Totalita. *Komunistická strana Československa*. [on-line] © 1999 – 2012 [cit. 2011-12-13] Dostupný z WWW: http://www.totalita.cz/vysvetlivky/s_ksc_06.php

prvků výstavby. Vedení KSČ nabylo názoru, že nově vzniklá ústava by již měla splňovat podmínky socialistického státu.³⁵

3.2.6.1 Přijetí ústavy roku 1960

Přípravy na schválení nové ústavy ovlivnily zejména politický a společenský vývoj ve státě. Již se počítalo s tím, že je odstraněn prvek vykořisťování člověka člověkem a jsou položeny základy pro vybudování socialismu. Vedení KSČ došlo k závěru, že jsou již splněny úkoly zakotvené v dokumentech ústavy z roku 1948 a je zapotřebí nového ústavního dokumentu. Přípravy na přijetí započaly v dubnu 1960 a po všelidové diskuzi v průběhu června byl na celostátní konferenci KSČ konané počátkem tohoto roku schválen návrh nové ústavy.³⁶

Prvek schválení ústavy 11. července 1960 byl v té době hodnocen jako významný předěl v československých ústavních dějinách. Od tohoto dne vešel zákon v platnost a zároveň také v účinnost. Ústava změnila název státu na Československá socialistická republika. Tímto dnem také přestala platit Ústava Československé republiky z května roku 1948. Nově vzniklá ústava měla být potvrzením vedoucí úlohy KSČ. Československý stát a jeho lid měl být více socialistický. Další důraz byl kladen na práva a povinnosti občanů, kde hlavní myšlenkou bylo, že zájmy celé společnosti jsou kladeny nad zájmy člověka jako jednotlivce. V druhé řadě byl v dokumentu zakotven prvek ekonomický. Hlavní myšlenkou bylo plánovité řízení národního hospodářství a osobní vlastnictví, jako vlastnictví socialistické.³⁷

V ústavě z roku 1960 byla již uzákoněna vláda jedné politické strany, již se stala Komunistická strana Československa, vedená dělnickou třídou složenou z dělníků a rolníků a zejména tvořená inteligencí. Další částí ústavy byla definice socialistické hospodářské soustavy a národního hospodářství.³⁸

Nová ústava z roku 1960 již na první pohled nespĺňovala naděje, které od ní byly očekávány na vybudování socialistické společnosti. Zejména ve druhé polovině 60. let se střetla s postupnou liberalizací společnosti a vyvrcholením tohoto střetu bylo Pražské jaro

³⁵ Kuklík, J., *Vývoj česko-slovenského práva 1945-1989*, s. 323

³⁶ Zimek, J., *Ústavní vývoj českého státu*, s. 144

³⁷ Kuklík, J., *Vývoj česko-slovenského práva 1945-1989*, s. 324

³⁸ Schelle, K., *Dějiny českého ústavního práva*, s. 153

v roce 1968. Přes veškeré snahy o změnu společnosti bylo jasné, že změny ve společnosti se nemohou uskutečnit bez podpory komunistické strany.³⁹

Rok 1968 byl pro ústavní vývoj velmi významný. Šlo zejména o změnu formy státu z unitárního na stát federativní, na základě zákona o československé federaci, schválený Národním shromážděním 27. října 1968. Tento zákon významně vstoupil do ústavnosti státu, jelikož změnil formu státního zřízení. Mezi nejvyšší státní orgány se v té době řadily Federální shromáždění, prezident ČSSR, vláda ČSSR a nově byla zřízena federální ministerstva. Zvláštním případem byl Ústavní soud ČSSR, který fakticky nikdy nebyl vytvořen, avšak počítán byl mezi nejvyšší státní orgány.⁴⁰

Vznik federace znamenal i vznik tří subjektů. Těmito subjekty se staly Československá socialistická republika, Česká socialistická republika a posledním z nich byla Slovenská socialistická republika. Zároveň musel být zřízen prostředek komunikace mezi Českou a Slovenskou republikou. Byla tedy ústavním zákonem zřízena Česká národní rada, která byla následně zvolena Národním shromážděním.⁴¹

3.2.6.2 Pád komunismu 1989

Vyvrcholením komunistického režimu byl rok 1989, kdy došlo ke zhroucení komunistického systému v celé východní Evropě. Tento rok byl i počátkem procesu, který předznamenal změnu zásad právního státu. Komunistický režim padl i v Československu a stalo se tak 17. listopadu.⁴²

Přijetí demokracie jakožto formy vládnutí, musela nutně předznamenat i změnu ústavního pořádku. Prvním zákonem přijatým po listopadu byl text ústavy, ve kterém se zcela vypustila vedoucí úloha KSČ ve státě a teze o marxismu-leninismu. Další ústavní zákony se přirozeně vztahovaly k volbě prezidenta a složení Federálního shromáždění. Na notně pozměněný text ústavy přísahal 28. prosince 1989 nově zvolený prezident Václav Havel.⁴³

³⁹ Kuklík, J., *Vývoj česko-slovenského práva 1945-1989*, s. 328

⁴⁰ Schelle, K., *Dějiny českého ústavního práva*, s. 158

⁴¹ Zimek, J., *Ústavní vývoj českého státu*, s. 147

⁴² Evropský parlament. *Zázračný rok 1989*. [on-line] 6.11. 2009 [cit. 2011-12-13]. Dostupný z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=IM-PRESS&reference=20091030FCS63488&language=CS>

⁴³ Schelle, K., *Dějiny českého ústavního práva*, s. 162

Vývoj po roce 1989 nabral v Československu velký spád. Jelikož bylo zapotřebí změnit celkový právní řád a zejména státní formu, byl již koncem března roku 1990 přijat po velmi dramatickém řízení nový ústavní zákon, který řešil změnu názvu tehdejší Československé socialistické republiky. Tento ústavní zákon změnil oficiální název na Československou federativní republiku s tím, že ve Slovenské republice se oficiálně uváděl název Česko-slovenská federativní republika. Platnost tohoto zákona však neměla dlouhého trvání. Po necelém měsíci byl tento zákon novelizován a nahrazen novým, který jako oficiální název uváděl Česká a Slovenská Federativní Republika (ČSFR). Jelikož se vedly velké spory i po uznání tohoto názvu, musel vejít v platnost další ústavní zákon zabývající se referendem. Přestože nebyl tento zákon fakticky nikdy uplatněn, byl rozpad federace brán jako její zánik, nikoliv jako vystoupení jednoho z jejích členů.⁴⁴

Ústavní vývoj obou republik nabral rychlého spádu zejména po parlamentních volbách konaných začátkem června 1992. Po těchto volbách již bylo zřejmé, že vývoj ústavního práva u obou republik směřuje k jejich samostatnosti. Když byla v září 1992 schválena Ústava Slovenské republiky, která již jen částečně brala ohled na federaci, bylo nadmíru jasné, že federace spěje ke svému konci.

Na společné schůzi federálního shromáždění došlo k hlasování o zákonu, jenž měl znamenat zánik federace a vznik dvou unitárních států ČR a SR.

Slovenská ústava byla jasným úkazem ústavy svrchovaného státu. Proto tedy není z právního hlediska jasné, zda k rozdělení Československé republiky došlo až po uplynutí 31. prosince 1992, nebo již nabytím účinnosti Ústavy Slovenské republiky datované k 1. říjnu 1992. Naopak česká ústava byla přijata Českou národní radou až 16. prosince a byla vyhlášena pod č. 1 1993 Sbírkou zákonů. Účinnost tohoto zákona nabyla dne 1. ledna 1993. Tyto zákony byly z hlediska historické provázanosti těchto zemí brány jako první ústavy přijaté v demokratickém právním státě, založeném na úctě k právům a svobodám člověka, zejména občana. Společně se základní listinou práv a svobod občanů je ústava brána jako složka ústavního pořádku.⁴⁵

⁴⁴ Schelle. K., *Vývoj českého ústavního práva*, s. 163

⁴⁵ Tamtéž, s. 164

3.3 Ústava České republiky

Ústava České republiky je vnímána jako základní norma právního systému. Jako součást ústavního pořádku ČR je i Listina základních lidských práv a svobod. Ústava České republiky není tvořena pouze jedním dokumentem, ale její obsah čítá dokumentů několik. Proto nazýváme Ústavu ČR jako polylegální., tedy tvořenou více dokumenty. Jak již bylo uvedeno dříve, ústava byla Českou národní radou přijata 16. prosince 1992 ve formě zákona, který byl publikován pod č. 1/1993 ve Sbírce zákonů s účinností od 1. 1. 1993. Ústavní právo však nevzniklo 1. ledna 1993, tedy dnem, kdy vstoupila v účinnost ústava, ale navazuje na vývojovou linii předchozích pokusů o její tvorbu. Největším problémem při tvorbě ústavy bylo vypořádání se s bývalým režimem. Tato otázka vzbuzuje ještě v současné době mnoho diskuzí na politické scéně, kterou se zabýval i Ústavní soud ČR. Ústavu můžeme hodnotit jako dokument státu, avšak tento dokument nevstupuje v platnost navždy. Její zákony se mohou novelizovat, tedy doplňovat. Současně však platí, že základní principy, které obsahuje, se nesmí měnit ani rušit.⁴⁶

3.3.6 Vznik a vývoj ústavy ČR

Začátek příprav na vznik české ústavy započal již po volbách do Federálního shromáždění. Na popud vlády vznikla komise, která měla za úkol připravit novou koncepci budoucí ústavy České republiky. Nově vzniklá komise však vyprodukovala jen jednotlivé dokumenty. Jedná se o směrnice, zásady a ideový návrh a nástin, který měla splňovat budoucí ústava. Návrhů na vznik ústavy bylo více. Mezi nejvíce diskutované patřily zejména tři návrhy. Prvním bylo vypracování zcela nového dokumentu, druhým návrhem bylo přepracování tehdejší ústavy ČSFR. Poslední návrh, který byl později i realizován, bylo použití předlohy prvorepublikové ústavy.⁴⁷

Vznik Ústavy ČR byl v režii komise zřízené za účelem vytvoření tohoto dokumentu. Členové této komise jsou významné osobnosti politické scény a veřejného života v ČR. Mezi nejznámější patří současný prezident Václav Klaus, či bývalý ministr zahraničí Cyril

⁴⁶ Filip, J., *Ústavní právo České republiky*, s. 28

⁴⁷ Hnutí za přímou demokracii. *Návrh občanské ústavy*. [on-line] 2012 [cit. 2012-6-2] Dostupný z WWW: <http://www.hzpd.cz/navrh-obcanske-ustavy#navrh>

Svoboda. Mezi členy patřil také Václav Benda, otec současného předsedy Ústavně právního výboru Poslanecké sněmovny PČR Marka Bendy.⁴⁸

Významnou osobou zabývající se tvorbou ústavy byl profesor Vojtěch Cepl. Podklady pro myšlenku státního dokumentu čerpal ze zahraničních zkušeností, zejména na stážích v amerických, britských a kanadských univerzitách. V rozhovoru pro portál aktuálně.cz však uvedl, že současný výklad Ústavy ČR je špatný. Jednoznačná chyba je v mentalitě národa, která si dosud neosvojila dvě základní ústavní zásady, tedy dělbu moci a ochranu občanů. Jako nejvýznamnější má být považován Parlament a Ústavní soud. Současně však občané tyto instituce jako stěžejní v právním řádu rozhodně nepovažují.⁴⁹

Ústava vymezuje např. postavení různých subjektů. Jedná se o občana, poslance, či prezidenta. Další funkcí je i úprava vzájemných vztahů. Pokud se jedná o vztahy vyplývající z ústavy, jedná se o ústavně právní vztah. Jako nejznámější příklad poslouží vztah mezi Parlamentem a prezidentem republiky, dále mezi Parlamentem a vládou a mezi vládou a prezidentem. Avšak jako typický obsah ústavy slouží její věcná úprava, v níž je ustaven charakter státu a práva. Dalším bodem je postavení člověka jako občana státu, nebo v neposlední řadě ustaveny veřejné organizace. Neméně důležitá je struktura, jinak řečeno členění státu na nižší státní útvary. V ústavě je dále například i uveden zákon o státních symbolech. Konkrétně v Hlavě I.⁵⁰ V České republice je počet státních symbolů uzákoněn na počtu sedm. Jedná se o Velký a Malý státní znak, Státní barvy a Státní vlajku, dále Prezidentskou standartu, Státní pečeť a v neposlední řadě Státní hymnu.⁵¹

3.3.2 Obsah ústavy

Ústava se dělí do 8 hlav a je tvořena 113 články. Ústavní pořádek České republiky je tvořen ústavou, Listinou základních práv a svobod a ústavními zákony České národní rady, ale pouze těmi, které byly radou přijaté po červnu 1992. Ústavní pořádek dále tvoří ústavní zákony podle nové ústavy, ústavní zákony Národního shromáždění ČR, Federálního

⁴⁸ Senát PČR. *Od zrodu myšlenky do zrodu instituce*. [on-line] © 2012 [cit. 2012-3-14]. Dostupný z WWW: http://www.senat.cz/zajimavosti/sbornik/c4.php?ke_dni=&O=8

⁴⁹ Blog. Aktuálně. *Zamrzli jsme v ledničce*. [on-line] 25.10. 2009 [cit. 2012-3-14] <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-hvizdala.php?itemid=7903>

⁵⁰ Klíma, K., *Ústavní právo*, s. 16

⁵¹ Hrad *Státní symboly*. [on-line] © 2009 [cit. 2011-12-3]. Dostupný z WWW: <http://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-symboly.shtml>

shromáždění a České národní rady, upravující hranice ČR.⁵² Česká ústava vznikla na podkladě ústavy zákona o československé federaci doplněná o demokratické a republikové prvky. Změnu, či vznik ústavního zákona může uskutečnit pouze Parlament České republiky. Zároveň musí tento zásah do ústavního zákona schválit obě komory, a to kvalifikovanou třípětinovou většinou všech poslanců a senátorů. Ústava byla již několikrát měněna a upravována. K její poslední úpravě došlo v roce 2002, kdy muselo dojít k novelizaci ohledně referenda o vstupu do Evropské unie.⁵³

V preambuli se ústava ČR hlásí k zachování dobrých tradic panujících v dávné státnosti zemí Koruny české i tradic z dob Československé republiky. Zásadním prvkem demokratické ústavy je držení moci v rukou lidu. Tato moc je vykonávána prostřednictvím moci zákonodárné, soudní a výkonné. Tuto moc lze uplatňovat jen v případech, které stanoví sám ústavní zákon.⁵⁴

Hlava I. ústavy je tvořena 14 články. Počátek je v 1. článku Ústavy ČR a posledním je článek 14. Obsah tvoří základní ustanovení, týkající se státu, jeho formy, či ustanovení o hlavním městě a státních symbolech. Přílohou je Listina základních práv a svobod. V úvodních člancích ústavy je stanoveno, že moc ve státě je v rukou jeho lidu a měnit či upravovat ústavu lze pouze ústavními zákony. Tato ústavní změna může být pouze ve smyslu referenda. Obsahem první hlavy je také zákon o Státních symbolech. Významnou částí Hlavy I. je i ustanovení ohledně mezinárodních smluv. Je zde například definován i způsob ratifikace mezinárodních smluv. Mezinárodní smlouvy musí projít jasně stanoveným schvalovacím procesem v Parlamentu ČR a podepsané prezidentem republiky.⁵⁵

Hlava II. obsahuje třicet devět článků. Prvním článkem je článek 15 a posledním je článek 53. Základním obsahem je vymezení moci zákonodárné, která náleží Parlamentu ČR. Parlament je tvořen dvoukomorově a to Poslaneckou sněmovnou, tvořenou 200 poslanci a Senátem, čítajícím 81 senátorů. Obě komory působí v některých případech

⁵² Klíma, K., *Ústavní právo*, s. 117

⁵³ Ústavní soud ČR. *Ústavní pořádek České republiky*. [on-line] [cit. 2011-12-3]. Dostupný z WWW: <http://www.concourt.cz/clanek/2353>

⁵⁴ Businesscenter. *Preambule Ústavy ČR*. [on-line] ©1998 - 2012. [cit. 2011-12-7]. Dostupný z WWW: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ustava-cr/preambule.aspx>

⁵⁵ Parlament ČR. *Ústava ČR* [on-line] ©1995 – 2011 [cit. 2011-12-7]. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

společně, jedná se například o schvalování mezinárodních smluv a ústavních zákonů. V této hlavě je upraven i volební zákon do obou komor a stanoven věk aktivního i pasivního volebního práva. Dále je zde upraven charakter mandátu, pravomoc, působnost Parlamentu, základní ústavní tvorby a přijímání zákonů a v neposlední řadě také způsob usnášení Parlamentu. Zvláštním případem je zřízení komisí, které reprezentují stát u mezinárodních institucí.⁵⁶

Hlava III. je věnována moci výkonnou a je tvořena dvaceti sedmi články, přičemž začíná článkem 54 a končí článkem 80. Do moci výkonné jsou řazeni prezident republiky, vláda, ministerstva včetně správních úřadů a zástupcem moci výkonné je státní zastupitelství. Prezident je volen oběma komorami Parlamentu a při inauguraci do funkce skládá slib na Ústavu ČR. Třetí hlava také upravuje pravomoci a působnost prezidenta, definuje pravomoc vlády a státní zastupitelství, které ze zákona podává žalobu v trestním řízení. Státní zastupitelství lze tedy z ústavního zákona lze chápat jako nezastupitelný státní orgán.⁵⁷

Hlava IV. je popsána v šestnácti článcích a je věnována moci soudní, z ústavního zákona vykonávána nezávislými soudy. Hlavním principem této moci je rozhodování ve sporech a v otázkách trestu a viny. Ústava rozlišuje dva druhy soudního posláním, přičemž jeden z nich tvoří ochranu ústavnosti a druhý tvoří ochranu práv v oblasti viny a trestu. Tato hlava upravuje postavení soudů v ČR a ve zvláštním případě upravuje postavení Ústavního soudu, kdy se kompetence a výkon Ústavního soudu vztahují na ústavní zákony a posouzení mezinárodních smluv na Ústavu ČR, či žaloby Senátu na prezidenta republiky. Dalším ustanovením je definování postu ústavního soudce, jež jmenuje prezident republiky se souhlasem Senátu. Ústavní soud zajišťuje ochranu soudní moci uvnitř státu. Dále je v této části zákona upravena funkce soudce, která je ze zákona neslučitelná s funkcí činovníka ve veřejné správě. Ústavní soudce také skládá slib do rukou prezidenta republiky. Soud hraje zároveň významnou roli v posuzování mezinárodních smluv s ústavním pořádkem ČR.⁵⁸

⁵⁶ Klíma, K., *Ústavní právo*, s. 160

⁵⁷ Hlava III. Ústava ČR. Dostupné on-line na <http://www.studentske.cz/2007/08/hlava-tet-moc-vkonn.html> [cit. 2011-12-7]

⁵⁸ Ústavní soud ČR. *Ústava České republiky*. [on-line] [cit. 2011-12-7]. Dostupný z WWW: <http://www.concourt.cz/clanek/ustavacr>

Hlava V. definuje funkci Nejvyššího kontrolního úřadu. Zákon o Nejvyšším kontrolním úřadu je popsán ve článku 97. Funkcí NKÚ je kontrola nad hospodařením státního majetku a plnění státního rozpočtu. Prezident a viceprezident úřadu je podle Ústavy ČR jmenován prezidentem se souhlasem Poslanecké sněmovny. Postavení a působnost NKÚ je stanoven dle zákona. Výsledkem šetření NKÚ jsou kontrolní závěry, které jsou na vyžádání předkládány Poslanecké sněmovně, Senátu, vládě a ministerstvům.⁵⁹

Hlava VI. vymezuje postavení České národní banky a je stanovena článkem 98. ČNB je dle ústavy považována za ústřední banku státu. Cílem banky je stabilita české měny a postavení a působnost banky stanovuje nový zákon.⁶⁰

Hlavu VII. tvoří sedm článků. Počátek je ve článku 99 a závěr hlavy je ve článku 105. Sedmá hlava upravuje zákon o územních samosprávných celcích. Obsah hlavy tvoří zákon o obcích, tedy nižších samosprávných celcích a krajích, které tvoří vyšší samosprávné celky. Hlava dále upravuje zastupitele a rozpočet samosprávných celků a působnost zastupitelů.⁶¹

Hlava VIII. je tvořena závěrečným a přechodným ustanovením. Počet článků v osmé hlavě je devět, přičemž počátek tvoří článek 106 a konec je ve článku 113.⁶²

3.3.3 Schvalování ústavních zákonů a jejich novelizace

Jelikož je pro přijetí ústavy zapotřebí většího počtu hlasů, je Ústava České republiky považována za rigidní. Politický systém v ČR je založen na myšlence svobody, dobrovolnosti a jakékoliv míře soutěživosti politických stran. Tyto principy však musí respektovat demokracii, která jednoznačně odmítá násilí, jako prostředek vynucující si moc. Demokratickým způsobem vytváření státních orgánů jsou volby. Prostřednictvím voleb je zajištěn přenos moci mezi občany a zastupitelskými sbory. Pomocí voleb jsou volení zástupci legitimováni k výkonu pravomocí daných jim ústavou.⁶³

⁵⁹ Klíma, K., *Ústavní právo*, s. 174

⁶⁰ Česká národní rada, *Ústava ČR*, s. 13

⁶¹ Businesscenter. *Hlava sedmá Ústavy ČR*. [on-line] ©1998 - 2012 [cit. 2012-3-2]. Dostupný z WWW: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ustava-cr/hlava7.aspx>

⁶² Businesscenter. *Hlava sedmá Ústavy ČR*. [on-line] ©1998 - 2012 [cit. 2012-3-2]. Dostupný z WWW: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ustava-cr/hlava7.aspx>

⁶³ Parlament ČR. *Pravomoci Parlamentu ČR*. [on-line] ©1995 - 2011 [cit. 2011-12-3]. <http://www.psp.cz/docs/status.html>

Ústava obsahuje určité vymezení a to z důvodu, aby se mohla určitá forma práva zařadit do právního řádu ČR. V ustanovených člancích je buď přímo, či nepřímo uvedeno, kdo a jakým způsobem právní předpisy vydává. Je zde uvedeno také to, co tvoří jejich obsah. Právní předpisy lze definovat jako určité akty disponující konkrétní právní mocí. Tyto předpisy jsou publikované v již předem dané formě a obsahují normy, jako pravidla chování.⁶⁴

Konkrétně lze uvést, že legislativní proces má význam procesu přípravy, tvorby, projednání a také schvalování. Tato moc je v kompetenci vlády, Parlamentu ČR a stvrzen musí být podpisem prezidenta republiky. Závěrečná fáze legislativního procesu je vyhlášení zákona zpravidla ve Sbírce zákonů. V rámci tohoto procesu hraje svou úlohu také legislativní rada vlády. Tuto komisi tvoří 32 členů, kteří mají funkci poradního orgánu vlády. Důležitá role Legislativní rady vlády spočívá také v posuzování právních předpisů z hlediska jejich slučitelnosti s právem Evropské unie.⁶⁵

3.3.4 Ústavní soud ČR

Ústavní soud ČR má na rozdíl od ostatních soudů zvláštní postavení v právním řádu ČR. Postavení a kompetence ústavního soudu vyplývají přímo z Ústavy, konkrétněji z Hlavy IV a článků 83 - 89. Sídlem soudu se po rozdělení Československa stalo hlavní město Praha, poté však bylo přesunuto do města Brna. Úkolem soudu je v první řadě ochrana práv vyplývajících z ústavy, zákonů, či z Listiny základních práv a svobod. Ústavní soud tvoří soudci, kterých je v současné době patnáct. Soudci rozhodují ve čtyřech senátech tvořených třemi členy. Soudci jsou jmenováni prezidentem republiky a to po souhlasu Senátu. Funkční období soudců je deset let, navíc ústava nezakazuje, aby mohl být soudce jmenován do funkce vícekrát. Soud se skládá z předsedy, dvou místopředsedů a ostatních soudců.⁶⁶

⁶⁴ Filip, J., *Ústavní právo České republiky*, s. 255

⁶⁵ Vláda ČR. *Legislativní rada vlády*. [on-line] ©2009 - 2012 [cit. 2012-2-27]. Dostupný z WWW: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/legislativni-rada-vlady-25264/>

⁶⁶ Ústavní soud ČR. *Postavení a pravomoci ústavního soudu*. [on-line] 2012 [cit. 2012-1-21]. Dostupný z WWW: <http://www.concourt.cz/clanek/2023>

Ústavní soud, jak již bylo uvedeno, rozhoduje podle článku 87 Ústavy. Pro tuto bakalářskou práci je důležitý článek 10a a 49 Ústavy, kde soud řeší otázky souladu mezinárodních smluv s ústavním pořádkem, a to před její ratifikací⁶⁷

3.3.5 Postoj ústavního soudu k Lisabonské smlouvě

Ústavní soud za dobu svého období řešil mnoho vážných případů. Mezi nejvýznamnější patří zejména zrušení ústavního zákona o zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny v září 2009, či rozhodnutí soudu o platnosti regulačních poplatků ve zdravotnictví. Důležité rozhodnutí týkající se Lisabonské smlouvy vykonal soud 26. listopadu 2008. Nálezem Ústavního soudu 446/2008 bylo rozhodnuto, že jednotlivé části textu Lisabonské smlouvy nejsou v rozporu s ústavním pořádkem ČR. Po tomto rozhodnutí však o necelý rok později skupina senátorů Parlamentu ČR předala Ústavnímu soudu návrh na posouzení celé Lisabonské smlouvy s rozporem Listiny základních práv a svobod a ústavním pořádkem ČR. Soud rozhodl, že Lisabonská není v rozporu s ústavním pořádkem ČR, ani s Listinou základních práv a svobod. Tímto rozhodnutím byly vyvráceny pochybnosti o souladu LS s ústavním pořádkem ČR a odstraněny překážky ratifikace. Ústavní soud prakticky „nařídil“ prezidentu Klausovi smlouvu podepsat. Ten, jako poslední evropský státník smlouvu podepsal, a již nic nebránilo tomu, aby Lisabonská smlouva vstoupila v platnost dne 1. prosince 2009 na celém území EU.⁶⁸

Po podání ústavní stížnosti z řad Senátorů, byl při posuzování Lisabonské smlouvy předvolán tehdejší místopředseda vlády pro evropské záležitosti Alexandr Vondra, který vystoupil před Ústavní soud ČR. LS byla považována jako jisté kompromisní řešení při bloudění v kruhu, zejména v otázkách institucionalizace. Vláda se dle jeho slov snažila vyjednat veškeré možné kompromisy. Při vystoupení pan Vondra uvedl, že na základě právních analýz provedených u vlád členů EU není ani v ČR smlouva v rozporu s ústavním pořádkem ČR, přesto podání stížnosti k Ústavnímu soudu považuje vláda jako rozumné. Vláda na svém zasedání rozhodla, že Lisabonská smlouva neovlivní ústavnost státu a stát

⁶⁷ Parlament ČR. *Ústava ČR* [on-line] ©1995 – 2011 [cit. 2012-1-25]. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

⁶⁸ Ústavní soud ČR. *Tisková zpráva k nálezu ÚS ve věci Lisabonské smlouvy*. [on-line] 3.11.2009 [cit. 2012-2-27]. Dostupný z WWW: <http://www.usoud.cz/clanek/2145>

tak bude i nadále svrchovaný, jednotný, demokratický, právní a zejména založený na úctě k právům občanů.

3.4 Lisabonská smlouva

Po dlouhých vyjednáváních o budoucnosti Evropy byla na jednání v Bruselu přijata v roce 2007 nová smlouva ve dnech 21. – 22. června. Lisabonská smlouva, jak již název vypovídá, vznikla v Portugalském hlavním městě Lisabonu. Smlouva otevírá v oblasti integrace členů Evropské unie široké možnosti. Nejnovější smlouva Evropské unie deklaruje větší odpovědnost interním parlamentům. Důležité je také posílení občanského práva iniciativy. Jako její předchůdci posiluje pravomoci Evropskému Parlamentu, který získal zejména rozsáhlejší pravomoci týkající se rozpočtu Evropské unie a tvorby právních předpisů. Parlament získává podpisem této smlouvy také rozhodující roli v otázce volby předsedy Evropské komise.⁶⁹

3.4.1 Předchůdci Lisabonské smlouvy

Na počátku 50. let začíná v Evropě docházet k hospodářskému a politickému sjednocování. Tomuto procesu předcházela snaha o ukončení sporů, jež předznamenaly druhou světovou válku. Jako první smlouva v rámci Evropy byl tzv. „Bruselský pakt“. Dokument byl uzavřen mezi státy tehdejší západní Evropy a smlouvu lze nazvat smlouvou „Západní unie“, která byla podepsána zástupci Belgie, Francie, Lucemburska, Nizozemska a Spojeným královstvím na území Belgie a to 17. března 1948. Později byl pakt nahrazen Pařížskou smlouvou podepsanou 18. dubna 1951. V platnost však vstoupila o více jak rok později. Smlouva byla zároveň základním dokumentem „Evropského společenství uhlí a oceli“, jinak známou pod zkratkou ESUO. Sdružení mělo za úkol vytvořit společný trh uhlí a oceli. Mezi členy již patřila Spolková republika Německo, Francie, Itálie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko.⁷⁰

Později byl vytvořen další dokument s názvem „Římská smlouva“, která byla podepsána v Římě 27. března 1957 a v platnost vstoupila dne 1. ledna 1958. Smlouva měla rovněž jako její předchůdce zakládající funkci. Principem smlouvy bylo vybudovat evropský trh s volným pohybem kapitálu, zboží a pracovních sil. Římská smlouva založila

⁶⁹ Evropský parlament. *Lisabonská smlouva*. [on-line] červenec 2008 [cit. 2012-3-8]. Dostupný z WWW: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/how/evolution/article_7164_cs.htm

⁷⁰ Evropská unie. *Historie Evropské unie* [on-line] [cit. 2011-12-5]. Dostupný z WWW: http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_cs.htm

Evropské hospodářské sdružení, známé pod zkratkou EHS. Důvodem založení EHS byla podpora evropské integrace v oblasti ekonomiky, zejména snaha o vytvoření jednotného evropského trhu.⁷¹

Dalším sdružením, které bylo podřízené Římské smlouvě, bylo také Evropské sdružení pro atomovou energii, známé pod zkratkou EURATOM. Hlavní myšlenkou sdružení bylo zajistit kvalitní životní úroveň v členských státech a vytvoření dostatečných podmínek pro vybudování jaderného průmyslu.⁷²

Později již bylo nevyhnutelné, aby v rámci Evropy existovalo více podobných celků, a proto byla dne 8. dubna 1965 podepsána Slučovací smlouva, která byla oficiálně nazývána jako Smlouva o zřízení společné Rady a společné Komise Evropských společenství. Smlouva vstoupila v platnost 1. července 1967 a sloučila tehdejší společenství EHS, ESUO a EURATOM. Společně poté vystupovaly pod názvem Evropská společenství.⁷³

Postupem času bylo potřebné provést novelizace dřívějších smluv. První velkou revizí prošla Římská smlouva, kdy v Lucemburském Haagu vstoupila 1. července 1987 v platnost smlouva pod názvem Jednotný evropský akt, vytvořený Evropským společenstvím, jehož smyslem bylo vytvoření jednoho společného trhu. V oblasti integrace vytvořil předpoklady dosáhnout její vyšší úrovně. Základním dokumentem JEA se stala Bílá kniha, která se později ustanovila jako jeden ze tří pilířů Evropské unie.⁷⁴

Další smlouvu, která výrazně zasáhla do historie Evropy, se stala Maastrichtská smlouva. Vstoupila v platnost 1. listopadu 1993 a znamenala rovněž změnu názvu Evropského společenství na nový název - Evropská unie. Smlouva se zasloužila o prozatím největší reformu v oblasti práva ES a zároveň uskutečnila jistý mezník v rámci evropské integrace. Spolu s mezivládní spoluprací v oblasti bezpečnosti, spravedlnosti, vnitřních věcí a policejní politiky, vytvořila Maastrichtská smlouva Tři pilíře Evropské unie. Hlavní

⁷¹ Fiala, P., *Evropská unie*, s. 66

⁷² Pomahač, R., *Evropské právo*, s. 20

⁷³ Evropská unie. *rok 1967*. [on-line] [cit. 2011-12-5]. Dostupný z WWW: http://europa.eu/about-eu/eu-history/1960-1969/1967/index_cs.htm

⁷⁴ Sagit. *Jednotný Evropský akt*. [on-line] 1.5. 2004 [cit. 2011-12-5]. Dostupný z WWW: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=156&typ=r&levelid=eu_113.htm

myšlenkou smlouvy je společná evropská bezpečnostní politika a také společná zahraniční politika členských států.⁷⁵

Nedlouho poté, co byla ratifikována a úspěšně zavedena Maastrichtská smlouva, bylo mezi jejími signatáři rozhodnuto, že musí dojít k postupným reformám smluv. Z tohoto důvodu vznikl nový dokument pod názvem Amsterodamská smlouva. Podpisem 2. října 1997 a 1. května 1999 byl v Amsterodamu potvrzen její vznik. Přinesla změny zejména v otázkách obsazení Komise, hlasováním v Radě EU, přičemž nejvýznamnější změna se týkala Evropského parlamentu, který získal rozšíření svých pravomocí. Konference v hlavním městě Nizozemska však nedořešila velkou řadu institucionálních otázek. Z tohoto důvodu bylo zapotřebí vrátit se k otázkám legislativního rámce EU později.⁷⁶

Smlouva, která měla vyřešit veškeré problémy, kterými se zmítala Evropská unie, nesla název Niceská smlouva. Smlouva z Nice měla připravit EU na příchod nových členů z jihu a východu Evropy. Smlouva neměla pouze přístupový charakter, bylo zapotřebí dořešit otázky z Amsterodamu. Cílem smlouvy bylo také zvýšení legitimacy orgánů Evropského společenství a zefektivnění jejich práce.⁷⁷

Úmysl sjednotit a nahradit složitou strukturu smluv EU měla smlouva pod názvem „Smlouva o Ústavě pro Evropu“. V obsahu ústavy pro Evropu je zakotveno několik částí. Konkrétněji byla smlouva rozdělena na části čtyři, přičemž celkový počet čítal 349 stran. Důvodem rozsáhlosti dokumentu, bylo sjednocení více rozličných smluv do jediného, který měl za úkol spojit více demokratických zemí v rámci Evropy a vytvořit novou formu spolupráce. Proces ratifikace však v členských zemích nedošel ke zdárnému konci. Proces byl zastaven, když v národních referendech odmítli smlouvu občané Francie a nedlouho poté i Nizozemska.⁷⁸

3.4.2 Ratifikace Lisabonské smlouvy

Lisabonská smlouva měla v řadách evropských politiků své příznivce i odpůrce. V řadách českých politiků byl největším odpůrcem zejména prezident republiky Václav

⁷⁵ Pomahač, R., *Evropské právo*, s. 22

⁷⁶ Edice . *Amsterodamská smlouva: Etapa vedoucí k prohloubení a rozšíření EU*. [on-line] (PDF) prosinec 1999 [cit. 2011-12-18]. Dostupný z WWW: http://edice.cd.cz/edice/IZD/izd2000/izd14_00/amstrdam.pdf

⁷⁷ Evropský parlament. *Niceská smlouva a Konvent o budoucnosti Evropy*. [on-line] červenec 2008 [cit. 2011-12-19]. Dostupný z WWW:

http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/how/evolution/article_7145_cs.htm

⁷⁸ Evropský parlament. *Smlouva o Ústavě pro Evropu*. [on-line] listopad 2005 [cit. 2011-12-19]. Dostupný z WWW: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/how/evolution/article_7146_cs.htm

Klaus. Jeho negativní názor na celkové dění v rámci Evropské unie je veřejně známý. Celkový proces ratifikace neměl podle očekávání hladký průběh. Velké problémy se vyskytly v Irské republice, Německé spolkové republice, České republice a také v Polské republice.⁷⁹

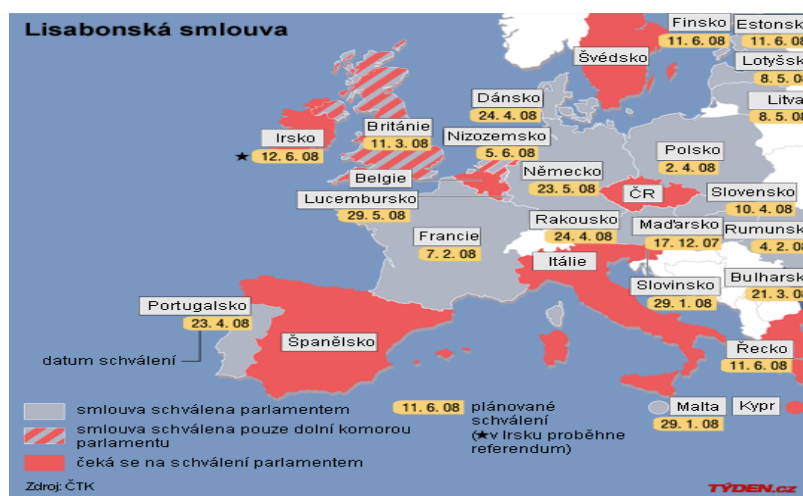
3.4.2.1 Postup ratifikace ve členských zemích

Ratifikace Lisabonské smlouvy probíhala již v roce 2008 a k její platnosti v rámci evropské sedmadvacítky bylo potřeba ratifikace všech členských států. Postup ratifikace se v každé členské zemi lišil podle toho, jaký ústavní pořádek v dané zemi panuje. Jako první země, které úspěšně ratifikovaly novou smlouvu, bylo Maďarsko společně s Maltou. K ratifikaci došlo 6. února 2008. Další zemí, která úspěšně přijala LS byla Francie, ratifikující smlouvu 14. února. V následujícím měsíci, tedy v březnu 2008 přijalo LS Rumunsko. Slovinská republika úspěšně přijala smlouvu 24. dubna. V dubnu proběhla ratifikace i Bulharskem, konkrétně 28. dubna. V květnu stejného roku byla smlouva schválena parlamenty Rakouska a Dánska. V případě Rakouska se tak stalo 13. a v případě Dánska 29. dubna. Červen 2008 byl ve znamení Lotyšska, Portugalska a Slovenska. Lotyšsko ratifikovalo LS 16., Portugalsko 17. a Slovensko 24. června. V červenci proběhlo přijetí smlouvy ve Velké Británii 16. a v Lucembursku 21. července. V srpnu došlo v případě LS k největšímu počtu ratifikace členských zemí. Konkrétně šlo o Itálii, kde došlo k přijetí 8., Řecko, které přijalo smlouvu 12. a Kypr s Litvou, kteří svorně přijali smlouvu 26. srpna. Nizozemsko, Estonsko a Finsko posvětili smlouvu v září, přičemž v Nizozemsku se tak stalo 12., v Estonsku 23. a ve Finsku 30. září. Dalšími státy v následujícím měsíci, které přijaly LS bylo Španělsko společně s Belgií. V případě Španělska proběhla ratifikace 8. a v Belgii 15. října. Posledním státem, ve kterém proběhla ratifikace ještě v roce 2008, bylo Švédsko, kdy došlo ke schválení ještě 12. prosince.⁸⁰

⁷⁹Euroskop. věcně o Evropě *Průběh ratifikace Lisabonské smlouvy*. [on-line] [cit. 2011-12-19]. Dostupný z WWW: <http://www.euroskop.cz/8428/sekce/prubeh-ratifikace/>

⁸⁰Europa. *Lisabonská smlouva, Smlouva pro Evropu 21. století*. [on-line] [cit. 2011-12-18]. Dostupný z WWW: http://europa.eu/lisbon_treaty/countries/index_cs.htm#

Ratifikace Lisabonské smlouvy v roce 2008

5. Března 2012 Zdroj: týden.cz

Následující rok se týkal ještě 4 zemí, kde bylo zapotřebí souhlasu států s Lisabonskou smlouvou. Jmenovitě šlo o Polsko, Německo, Irsko a Českou republiku. Německo ratifikovalo smlouvu parlamentem 25. září 2009. Polsko společně s Irskem přijalo smlouvu v říjnu, konkrétněji Polsko 13. října a Irsko 23. října. Ratifikace v Irsku byla jako jediná v rámci Evropské unie podmíněna souhlasem veřejnosti, kdy došlo k referendu. Poslední zemí, kde bylo zapotřebí souhlasu s LS byla Česká republika. K její úspěšné ratifikaci došlo 3. listopadu. Poslední podpis smlouvy ze sedmadvacítky úspěšně završil integraci do Evropského společenství.⁸¹

3.4.3 Problémy s ratifikací v členských zemích

Postup ratifikace Lisabonské smlouvy se setkal v mnoha zemích s negativními reakcemi. Největší problém s ratifikací mělo Irsko. Tato země dala jako jediná právo ratifikovat smlouvu do rukou občanů země v podobě referenda. Smlouva prošla v Irsku až na druhý pokus. V tom prvním přišlo k volbám pouze něco málo přes 50% voličů. Při tak

⁸¹ NeLisabonu *Pro Evropu bez Lisabonské smlouvy*. [on-line] 28.2. 2009 [cit. 2011-12-23]. Dostupný z WWW: <http://www.nelisabonu.cz/>

nízké volební účasti se vyslovila nadpoloviční většina proti přijetí Lisabonu. Konkrétněji 53% k 44% ve prospěch odpůrců.⁸²

Druhý pokus proběhl v Irsku také pomocí referenda. Při tomto pokusu již byla volební účast nad 58%. Výsledek referenda dosáhl kýženého očekávání, když se 67% vyslovilo pro přijetí Lisabonu. Výsledek tohoto referenda byl důležitý pro budoucí vývoj zemí.⁸³

Další země, kde neměl proces ratifikace Lisabonské smlouvy hladký průběh, byla Česká republika. Vláda přijala usnesení o přijetí smlouvy pod č. 1367, 4. prosince 2007. V následujícím roce byl skupinou senátorů podán návrh k Ústavnímu soudu k posouzení o rozporu dokumentu s ústavním pořádkem ČR. Po vyjádření soudu o korektnosti dokumentu mohl v listopadu proces ratifikace nadále pokračovat. V roce 2009 prošla Lisabonská smlouva úspěšně Poslaneckou sněmovnou a posléze i Senátem. Po druhém přezkoumání dokumentu Ústavním soudem a jeho opětovným stvrzením korektnosti bylo zapotřebí podpisu prezidenta Václava Klause.⁸⁴

Prezident byl přes svoji nedůvěru v Lisabonskou smlouvu „donucen“ Ústavním soudem svým podpisem smlouvu stvrdit. Přesto si prezident vyžádal na Evropské unii podmínku, za kterou je ochoten smlouvu podepsat. Jeho podmínka spočívala v zachování platnosti a nezpochybnitelnosti Benešových dekretů, které se týkaly majetkových nároků Němců z pohraničních Sudet. Na základě toho dostala Česká republika výjimku z Listiny základních práv EU.⁸⁵

⁸² Britské listy. *Pátek třináctého: Irské referendum odmítlo Lisabonskou smlouvu*. [on-line] 13.8. 2008. [cit. 2011-12-20] Dostupný z WWW: <http://blisty.cz/art/41215.html>

⁸³ Evropský parlament, Informační kancelář v ČR. *Irové přijali Lisabonskou smlouvu*. [on-line] 3.10. 2009 [cit. 2011-12-20]. Dostupný z WWW: <http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/press-release/pr-2009/pr-2009-October/pr-2009-October.html;jsessionid=59997A76E39A068743355887EC092474>

⁸⁴ Vláda ČR. *Proces ratifikace Lisabonské smlouvy*. [on-line] 19.10. 2009 [cit. 2011-12-20]. Dostupný z WWW: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/proces-ratifikace-lisabonske-smlouvy-63100/>

⁸⁵ Idnes. *Klaus v Rusku: Podmínka k Lisabonu je pro mě životně důležitá*. [on-line]. 14.10. 2009 [cit. 2011-12-20]. Dostupný z WWW: http://zpravy.idnes.cz/klaus-v-rusku-podminka-k-lisabonu-je-pro-me-zivotne-dulezita-pr2-/zahranicni.aspx?c=A091014_071438_zahranicni_jw

4 Analytická část

V této části práce dojde ke zhodnocení dopadu Lisabonské smlouvy na ústavní pořádek ČR. Následně budou uvedeny dopady na Ústavu ČR po přijetí smlouvy, a jakým způsobem ovlivnilo přijetí smlouvy dělbu moci mezi Českou republikou a Evropskou unií.

4.1 Ústava ČR po ovlivnění Lisabonské smlouvy

Výrazným krokem do ústavního pořádku ČR přineslo již začlenění ČR do EU. Tímto krokem došlo k přeměně významu konkrétních ustanovení týkající se zejména Ústavy a Listiny práv a svobod. Jako příklad lze uvést závazek státu, který zakazuje diskriminaci týkající se státní příslušnosti. Podle čl. 42 se váže část lidských práv na státní občanství ČR. Změnou tohoto článku prakticky došlo k zásahu do Listiny práv a svobod bez přičinění zákonodárců ČR.⁸⁶

4.1.1 Dopady Lisabonské smlouvy

Při tvorbě LS již docházelo k řadě otázek, které musely být z důvodu úspěšné ratifikace s předstihem zodpovězeny. V první řadě bylo nutné uvést, proč je vůbec potřeba dalších, v řadě již mnoha platných smluv. Aby mohl být využit potenciál členů EU, bylo potřeba stávající smlouvy jistým způsobem reformovat, tedy znovelizovat. Dalším důvodem bylo také zvýšení spolupráce, soudržnosti členů EU a také zefektivnění při procesu rozhodování.

Na poli zahraniční politiky LS neoslazuje závislost států v rámci mezinárodních vztahů. Snahou EU je v tomto případě zefektivnění činnosti státu v rámci diplomacie tam, kde se nedaří dosáhnout státem stanovených cílů. Možnosti EU jsou nyní pouze v pozici zajištění jednotného postupu na mezinárodní scéně, pokud si to situace vyžaduje. Z tohoto důvodu musel být stanoven představitel, který bude tuto funkci vykonávat. Funkce, kterou zastává zvolený představitel, pouze snižuje možnosti nedorozumění, či přílišného úsilí na poli mezinárodních vztahů. Postup takového představitele je pouze na úrovni doplnění diplomacie členských států.⁸⁷

V důsledku suverenity států se LS snaží ctít národní identitu občanů vyplývající z politických a ústavních systémů státu. Ratifikace smlouvy byla provedena svrchovanými

⁸⁶ Businesscenter *Listina základních práv a svobod*. [on-line] ©1998 – 2012 [cit. 2012-2-29]. Dostupný z WWW: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/listina-zakladnich-prav-a-svobod/hlava6.aspx>

⁸⁷ Lisabonská smlouva. *Lisabonská smlouva, otázky a odpovědi*. [on-line] [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: http://europa.eu/lisbon_treaty/faq/index_cs.htm

státy a to z důvodu integrace. Bylo zapotřebí převést část svrchovanosti státu na ostatní, vše se však událo v rámci nadnárodní spolupráce států. Práva, která jsou zaručena občanům EU, nejsou na rozdíl od občanství v ČR spojena s povinnostmi, jako je to dané zákony jednotlivých členů EU, ale vše má být na bázi dobrovolnosti.⁸⁸

Lisabonská smlouva hraje také významnou roli v postavení Evropského parlamentu a jeho posílení moci. Nově jde o zvýšení počtu oblastí, ve kterých parlament rozhoduje společně s Radou ministrů. Rozšiřování působnosti je zejména ve zvýšení vlivu na finančním výhledu EU a zároveň se EP podílí na jejím rozpočtu.⁸⁹

4.1.2 Začlenění Lisabonské smlouvy do Ústavního pořádku ČR

Ještě před přijetím Lisabonské smlouvy do právního systému ČR musela být provedena změna v Ústavě, aby mohlo vůbec k její ratifikaci dojít. Jednalo se o právní úkon z důvodu přistoupení ČR do EU, kdy musela být v roce 2003 provedena tzv. euronovela. Z tohoto důvodu byl doplněn článek 1, druhého odstavce, čímž se republika zavázala k dodržování závazků, vyplývajících z mezinárodního práva. Tato novela výrazně pozměnila zejména 10 článek, který rozšířil svoji působnost z mezinárodních práv o články 10a a 10b, upravující přenos pravomocí na mezinárodní instituce, či organizace a informovanost obou komor Parlamentu. Důležitým aktem bylo upravení čl. 39 odstavce 4, kde byl uzákoněn prvek ratifikace mezinárodních smluv. Po uzákonění tohoto prvku mohlo dojít k dalšímu kroku pro přijetí Lisabonské smlouvy do ústavního pořádku ČR.⁹⁰

4.1.3 „Evropeizace“ Ústavního práva ČR

V mezinárodním měřítku se pojem ústavního práva hodnotí nejen podle pilířů, tedy komunitárního a unijního práva, ale jde zejména o schopnosti plnit závazky vyplývající z mezinárodních smluv, kterými se ČR zavázala a ke kterým bude přistupovat jako členský stát Rady Evropy. Účast na mezinárodních smlouvách je z hlediska ústavního práva ČR významný, jelikož stát musí trvale pracovat s desítkami úmluv vytvořených v rámci Rady Evropy. Výrazná změna se udála také ve změně sjednávání mezinárodních smluv.

⁸⁸ Evropský parlament. *Občané Unie a jejich práva*. [on-line] červenec 2008 [cit. 2012-2-24]. Dostupný z WWW: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/citizen/citizens/article_7174_cs.htm

⁸⁹ Evropská unie. *Evropský parlament* [on-line] [cit. 2012-2-24]. Dostupný z WWW: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_cs.htm

⁹⁰ Parlament ČR. *Ústava ČR* [on-line] ©1995 – 2011 [cit. 2012-2-29]. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

V případě společné politiky v oblasti bezpečnosti a vztahu k zahraniční politice poskytuje informace Radě pouze jeden představitel Unie zabývající se danými faktory. Tímto krokem, tedy stanovením jediného zástupce zastupujícího všechny země, byla oslabena pozice na poli diplomacie jednotlivých členů EU.⁹¹

Na poli mezinárodních vztahů se Evropská unie pomocí LS zavázala spoluprací s mezinárodními organizacemi typu OSN, Radou Evropy, či Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OECD). Ze smlouvy také vyplývá fakt, že státy budou muset souhlasit s delegací a pokud chtějí, mají možnost zvoleného zástupce vetovat.⁹²

Dopady vyplývající z evropeizace ústavního práva se prakticky dotkly všech oblastí, které jsou regulovány právem ústavním. Jedná se nejen o obsahy úmluv vytvořených Radou Evropy, ale zejména se změnil obraz ústavního práva z důvodů interpretace a reinterpretace zákonů v ČR, či výkon funkce státních orgánů. Změna, kterou si tato přeměna vyžádala, se udála jak ve formě přímých novelizací obsahu Ústavy ČR, tak zejména ve výkladu práva. Důsledkem začleňování se do evropského práva je vztah domácího a mezinárodního práva. Příkladem je již zmíněná euronovela, která proběhla v roce 2003. Důležitým prvkem je také výklad mezinárodního a vnitrostátního práva v kompetenci ústavního, či jiného soudu v ČR.⁹³

Zvláštní otázkou, kterou se Ústavní soud ČR zabýval, byl pojem „svrchovaný stát“, tedy otázka týkající se suverenity státu. K této otázce soud pouze uvedl, že pokud je stát určitým útvarem, tak je považován jako suverénní, nebo pokud není, nemůže být ani jako suverénní považován. Tuto důležitou otázku v rámci ratifikace LS považují vysocí vládní činitelé, zejména prezident Klaus, jako otázku, kterou by se měl soud ještě zabývat.⁹⁴

V případě globalizačních, či komunikačních aktivit nelze hovořit o možnosti, že by stát již nebyl svrchovaný. V takovémto případě již lze říci, že stát nemá tzv. monopol na

⁹¹ Úřední věstník Evropské unie. *Konsolidované znění smlouvy o fungování Evropské unie* (PDF). [on-line] 30.3. 2010 [cit. 2012-3-8]. Dostupný z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:cs:PDF>

⁹² Euroskop.cz, věcně o Evropě. *Hlavní změny ve fungování EU*. [on-line] ©2005 - 2012 [cit. 2012-2-29]. Dostupný z WWW: <http://www.euroskop.cz/8880/sekce/hlavni-zmeny-ve-fungovani-eu/>

⁹³ Právnická fakulta Masarykovy univerzity. *Evropeizace Ústavního práva v ČR*. [on-line]. březen 2009 [cit. 2012-2-25] Dostupný z WWW: <http://www.law.muni.cz/dokumenty/7569>

⁹⁴ Ústavní soud ČR. *Tisková zpráva k nálezu ÚS ve věci Lisabonské smlouvy*. [on-line] 3.11 2009 [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <http://www.usoud.cz/clanek/2145>

některé úkony. Nelze však hovořit o tom, že by nebylo v kompetenci státu vykonávat určité právní úkony, ale jde o případy, kdy na takové úkony stát nestačí. Omezení, které musí stát strpět, je zde ve smyslu spolupráce a hlasování o společných věcech. Přes omezení je stát stále ve smyslu sjednocujícího a nezávislého orgánu.⁹⁵

4.1.4 Dělbá moci mezi ČR a EU

Závislosti vyplývající z Lisabonské smlouvy se týkají také rozdělení mezi jednotlivými orgány. Otázka správné dělby moci přináší řadu otázek. V neposlední řadě jde, jak již bylo uvedeno, o svrchovanost, či respektování ústavního jádra státu a v nynější krizi Evropské unie stále častější otázka, možnosti vystoupení z EU. Lisabonská smlouva deklaruje možnost dobrovolně a kdykoliv vystoupit kterémukoliv z řad členů unii opustit.⁹⁶

Jak lze vidět na konkrétním případě po ratifikaci LS dochází k posílení Ústavního soudu, který má za úkol, v rámci začleňování se do evropského práva, kontrolu mezinárodních smluv. Tento typ rozhodování o korektnosti smluv na poli českého práva byl pro Ústavní soudce novým a dosud neřešeným problémem. Soudu tedy nezbývala jiná možnost, než hledat srovnání v jiných zemích, zejména v jejich literatuře. Proces ratifikace LS znamenal i posílení na poli exekutivy státu, z čehož vyplývá právě to, že vláda se tak stala pro ČR zastupujícím orgánem v evropských institucích. Posílení moci vlády na mezinárodním poli má za důsledek oslabení moci Parlamentu.⁹⁷

Parlament naopak získal podle LS možnost práva veta vůči rozhodnutí, zakládající se na přechodové klauzuli, tedy v otázkách týkajících se rozšiřování pravomoci Rady EU. Přechodová klauzule tedy dává Radě možnost rozhodovat kvalifikovanou většinou ve větším počtu oblastí. Jedná se tedy o to, aby mohla Evropská rada se souhlasem Evropského parlamentu rozhodnout v otázkách týkajících se tvorby a schvalování smluv. Změna je významná zejména v tom, že není nutná ratifikace ze strany státu, jako se to vyžaduje u schvalování mezinárodních smluv.⁹⁸

⁹⁵ Evropský parlament. *Justiční spolupráce v občanských a trestních věcech*. [on-line] červenec 2008 [cit. 2012-3-8]. Dostupný z WWW:

http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/freedom/article_7309_cs.htm

⁹⁶ Vystoupení z EU. Dostupné on-line na <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/lisabonska-smlouva/lisabonska-smlouva-78697/> [cit. 2012-2-23]

⁹⁷ Zákon č. 162/2009 Sb. – *posílení kontrolní role ve vztahu k záležitostem EU*

⁹⁸ Zemánek, J., *The Effect of the treaty of Lisbon upon the czech legal order*, s. 17

Zpětnou vazbou je však schopnost státu omezit Radu vetem připravované iniciativy a tím rozhodnutí Rady omezit. V ČR je problém přechodové klauzule upraven v novele zákona z roku 2009 o jednacím řádu Poslanecké sněmovny a Senátu. K odmítnutí iniciativy stačí vyslovení nesouhlasu i jedné z komor Parlamentu. Na mezinárodní scéně stačí, aby jeden z Parlamentů členů EU vyslovil nesouhlas a pokud k takovému případu dojde, nemůže Rada jakákoliv rozhodnutí bez učiněného souhlasu přijmout.⁹⁹

Při posilování role a úlohy Parlamentu, která vyplývá z Lisabonské smlouvy, došlo k tzv. lisabonské novele zák. č. 90/1995 Sb., který se týká jednacího řádu Poslanecké sněmovny a také zákona č. 107/1997 Sb., zabývající se jednacím řádem Senátu. Tato novela byla vytvořena a schválena jako zák. č. 162/2009 Sb. Zákon tak reaguje na úlohu posilování rolí vnitrostátních Parlamentů EU. Novela také ukládá povinnost vlády, aby si před některým hlasováním v Radě vyžádala souhlas obou komor Parlamentu.¹⁰⁰

Při projednávání Lisabonské smlouvy před Ústavním soudem se bývalý místopředseda vlády pro evropské záležitosti pan Vondra vyjádřil k otázkám flexibility Ústavy ČR a LS. Otázka přenosu moci na některé orgány EU se podle Vondry uplatňuje již nyní a to v otázkách vnitřního trhu, a pokud k takovému přenosu dojde, jsou stanoveny jednoznačné podmínky pro tento postup. Musí podléhat Radě a souhlasu Evropského parlamentu a zejména respektovat zásadu subsidiarity. LS podle bývalého místopředsedy klade při přenosu moci jasně stanovené podmínky, za kterých může k takovému přenosu dojít. V oblasti zákonodárné moci bylo před soudem uvedeno, že pravomoc přijímat vlastní legislativu bude mít i nadále v moci Parlament ČR, s výjimkou těch oblastí, které spadají do kompetence EU. V otázkách mezinárodní spolupráce je v ČR, společně se všemi státy EU, rozšířena pravomoc k uzavírání mezinárodních smluv. Ohledně Listiny práv a svobod bude Listina práv a svobod EU fungovat společně s Listinami EU, a to bez změny obsahu Listin vnitrostátních. Vláda je v této oblasti přesvědčena, že v závislosti na společné tradici

⁹⁹ Lisabonská smlouva. *Protokol o úloze vnitrostátních parlamentů v EU*. [on-line] [cit. 2012-3-8]. Dostupný z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/12007L/htm/C2007306CS.01014802.htm>

¹⁰⁰ Zákon č. 162/2009 Sb., o novelizaci jednacích řádech Poslanecké sněmovny a Senátu. [on-line] [cit. 2012-3-8]. Dostupný z WWW: www.mvcr.cz/soubor/sb048-09-pdf.aspx

a historii členských států, nedojde k rozporu těchto dokumentů a nesníží se standard ochrany občanů ČR.¹⁰¹

¹⁰¹ VONDRA, Alexandr. *Úvodní vystoupení A. Vondry před Ústavním soudem* [on-line] 25.11. 2008 [cit. 2012-3-14]. Dostupný z WWW: <http://www.alexandrondra.cz/?item=uvodni-vystoupeni-a-vondry-pred-ustavnim-soudem&category=projevy>

5 Zhodnocení výsledků

V této části práce dojde ke zhodnocení výsledků názoru občanů na Lisabonskou smlouvu a vyhodnocení získaných vyjádření od poslanců PČR a prezidenta republiky pana Václava Klause.

5.1 Náhled na Lisabonskou smlouvu

Lisabonská smlouva vzbuzuje velkou řadu emocí, jak již kladných, tak záporných. Zejména v době současné krize Evropské unie sílí otázka, zda je LS vhodným nástrojem v udržení spolupráce a integrace v zemích Evropy. Každý člověk je brán jako individuum a má tedy svůj vlastní názor. Ať jde o občana, poslance, či prezidenta, pohled na LS je odlišný u každého z nás.¹⁰²

5.2 Pohled prezidenta republiky Václava Klause na Lisabonskou smlouvu

Prezident republiky Václav Klaus je znám svým negativním postojem v rámci integrace ČR do Evropské unie. V současné době je považován jako jeden z největších kritiků nejen EU, ale i Lisabonské smlouvy ze strany vysoce postavených činitelů v Evropě. Jak již bylo uvedeno výše, výrazným způsobem se zviditelnil již v době, než vůbec k ratifikaci smlouvy v ČR došlo. Ještě před ratifikací smlouvy uvedl, že svým podpisem smlouvu neposvětlí. Vyžádal si tak ze strany EU poskytnutí výjimek týkajících se tzv. „Benešových dekretů“. Otázkou ratifikace byl nucen posoudit i Ústavní soud ČR. Podle Klause bylo rozhodnutí Ústavního soudu v otázce LS považováno jako jedno z nejvýznamnějších a nejodpovědnějších v historii soudnictví v ČR.

Z pohledu prezidenta Klause bylo zapotřebí upozornit Ústavní soudce na řadu věcí, které by měl vzít při svém rozhodnutí v potaz.

V první řadě se jedná o pojem „Svrchovanost“. Svrchovaností se podle čl. 1 Ústavy považuje ČR jako stát dodržující mezinárodní smlouvy a závazky z nich vyplývající. Svrchovaností je ČR považována jako subjekt na poli mezinárodního práva a plnohodnotný člen mezinárodního společenství. Na poli mezinárodního práva je právo typem konsensuálním, nevzniká smyslem zákona či nařízením, ale jeho vznik je samovolný. Svrchovanost tedy nemůže být omezena normou, která by vznikla bez

¹⁰² Časopis instinkt. 5 pív nad Lisabonskou smlouvou [on-line]. 22.10. 2010 [cit. 2012-2-25] Dostupný z WWW: http://instinkt.tyden.cz/rubriky/ostatni/reportaz/5-piv-nad-lisabonskou-smlouvou_24659.html

souhlasu státu. Lze tedy říci, že subjekt, který se musí řídit pokyny jiného, nelze tedy považovat z pohledu mezinárodního práva jako svrchovaný.¹⁰³ Takto posloužila předloha Ústavy prezidentovi k apelaci na Ústavní soud v otázce svrchovanosti státu.

Dalším dopadem LS se kterou Václav Klaus velmi vážně polemizoval, byla otázka přenosu pravomocí na EU. Prezident republiky považuje právní předpisy Unie jako nadřazené vůči právnímu řádu ČR. Považuje evropské právo jako způsob diktování podmínek při dodržování závazků jeho členům. Podobným způsobem zasahuje LS do občanského práva. Deklaruje občanům práva, která budou mít navíc, a to v kontextu EU. Zároveň smlouva přiznává občanům EU zákonodárnou iniciativu, kdy musí vystupovat jako celek z určitého počtu v rámci členských států.¹⁰⁴

Další výtkou od prezidenta je rozdělení moci mezi unii a členské státy. Dělení moci je dle názoru Klause podobné jako v Německé spolkové republice, kde jsou však obsaženy oblasti, ve kterých Spolek nemá právo zasahovat a které jsou pouze v kompetenci zemí. V LS však takové vymezení práva chybí a není tedy jasné, zda kompetence práva zůstane v rámci členských zemí.¹⁰⁵

5.3 Názor občanů ČR na Lisabonskou smlouvu

Jak již bylo v práci zmíněno dříve, Lisabonská smlouva vzbuzuje velkou vlnu emocí. Ať již kladných, tak při současné krizi EU, také emocí záporných. Jaké jsou reakce a názory občanů ČR na Lisabonskou smlouvu, bylo osloveno několik občanů. Aby mohlo snáze dojít k celkovému dojmu z pohledu široké veřejnosti, byla oslovena část těchto osob. Pomocí dotazníku a položení několika otázek na Evropskou unii a Lisabonskou smlouvu dalo této práci možnost objektivního posouzení „spokojenosti“ občanů ČR, či vyjádření připomínek k LS. Počet respondentů se ustavil na čísle 101, z čehož 71% tvořily ženy a zbylých 29% respondentů muži.

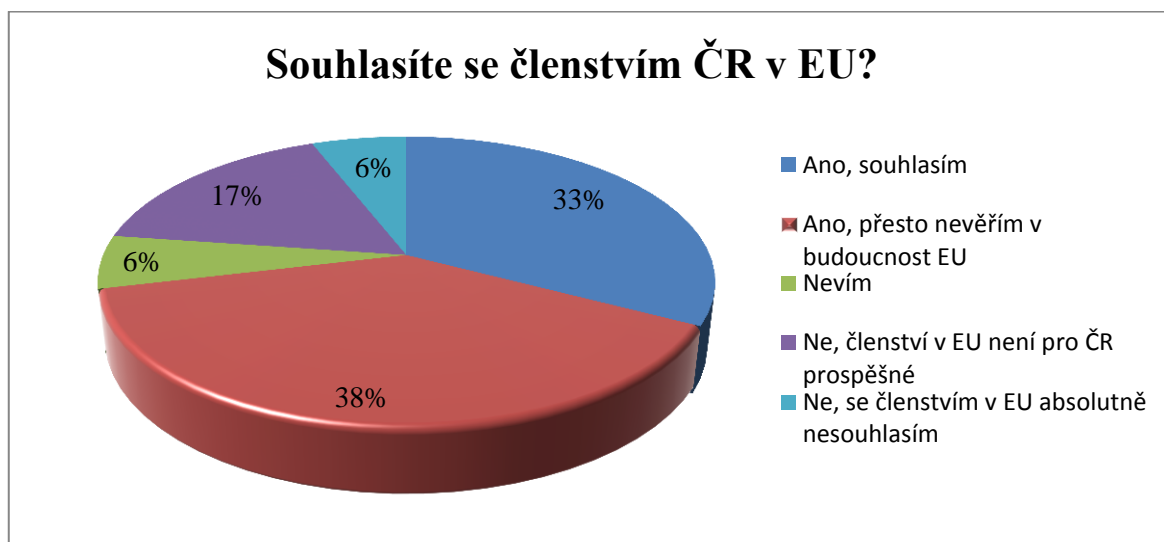
První z osmi otázek v dotazníku měla za úkol zjistit spokojenost občanů ČR se členstvím státu v EU. Absolutní souhlas se členstvím státu v EU vyslovilo 33% respondentů. Největší počet oslovených lidí, konkrétněji 38% souhlasí se členstvím republiky, přesto v další budoucnost unie příliš nevěří. Naopak názor těch, kteří z členství

¹⁰³ Klaus, V., *Prezident republiky k Lisabonské smlouvě*, s. 9

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 11

¹⁰⁵ KLAUS, Václav. *Odpověď prezidenta republiky Ústavnímu soudu ohledně Lisabonské smlouvy*. [on-line] 3.6. 2008. [cit. 2012-2-25] Dostupný z WWW: <http://www.klaus.cz/clanky/1493>

v EU příliš mnoho výhod nevidí, vyslovilo 17% respondentů. Absolutní nesouhlas s EU vidí 6% oslovených, stejné procento občanů nedokázalo zaujmout postoj ke členství státu v unii.

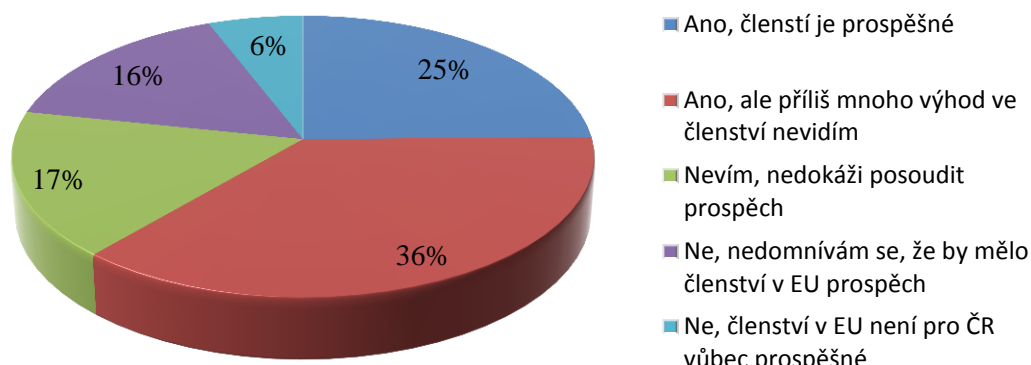

Zdroj: vlastní

Z prvního grafu vyplývá skutečnost, že obyvatelé ČR převážně souhlasí se členstvím státu v EU, přesto, že většina dotázaných v další budoucnost unie nevěří. Na druhou stranu, jsou zde i tací, kteří se členstvím v EU nesouhlasí. Tento názor, však zastává jen velmi malé procento.

Druhá otázka měla posoudit prospěch, který plyne ze členství v EU pro náš stát. Názor pro jednoznačnou prospěšnost dosáhla výše 25%. Určitý prospěch předpokládá i 36% přesto, že nevidí až tolik výhod, která EU nabízí. Negativní postoj k prospěchu vyjádřilo 6% respondentů, kteří nevidí žádný prospěch. Také 16% z oslovených se domnívá, že výhody ze členství EU jsou nedostatečné. Objevili se i tací, kteří nedokázali k prospěchu zaujmout jednoznačný postoj, konkrétně se to týkalo 17% všech oslovených.

Je členství ČR v EU podle vašeho názoru ČR prospěšné?

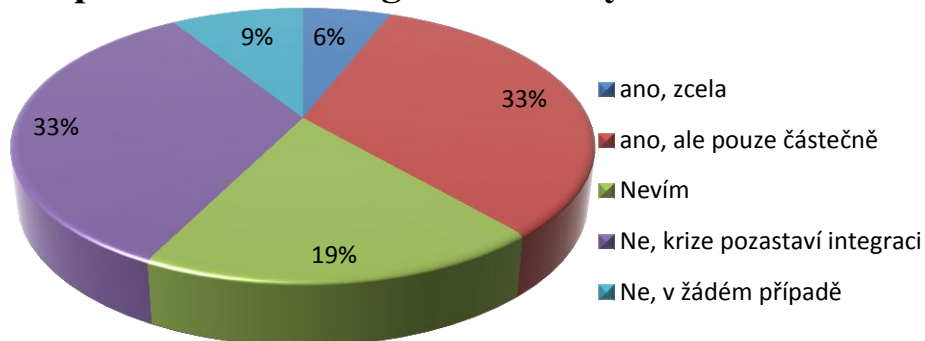

Zdroj: vlastní

Druhý graf zachycující názor na prospěch ze členství v EU ukazuje převážnou spokojenost s výhodami, které toto členství poskytuje, přesto, že velká část respondentů nevidí příliš mnoho výhod. Jen malé procento se domnívá, že by členství v EU pro stát neznamenovalo žádné výhody.

Třetí otázka směřovala na názor oslovených s integrací, tedy sjednocování členů EU v současné krizi, ve které se unie nachází. Zda dokáže EU zajistit její pokračování v plném rozsahu, vidí pouhých 6% dotázaných. Pokračování částečného procesu integrace předpokládá 33% respondentů, a stejné procento dotázaných se domnívá v přerušení, či pozastavení integrace. V absolutní zastavení procesu věří 9% a nejasné stanovisko zaujalo 19% oslovených.

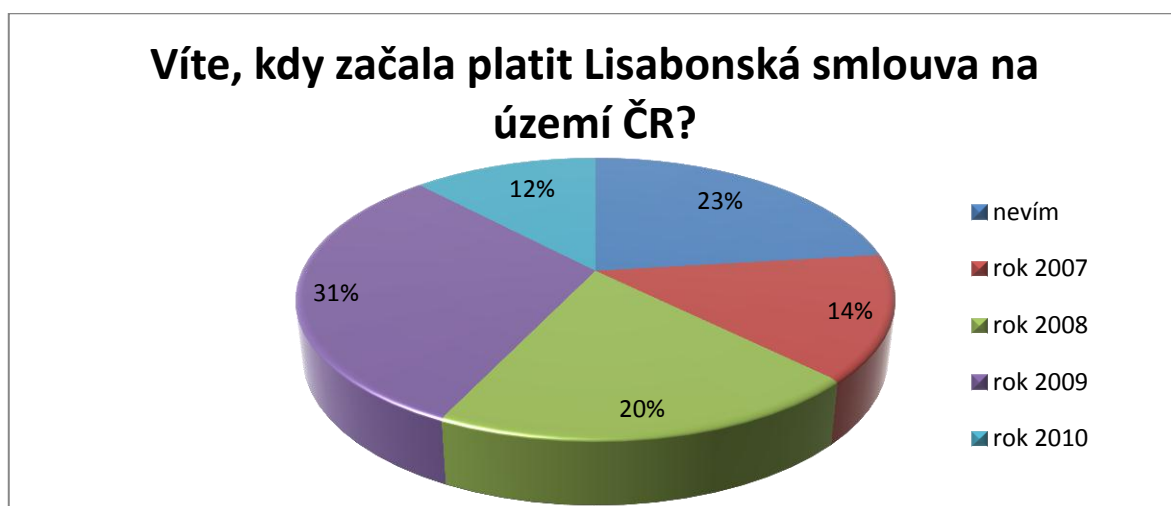
Myslíte si, že přes současnou krizi je EU schopna zajistit pokračování integrace členských zemí?

Zdroj: vlastní

Z třetího grafu, dotazující se na schopnost pokračování integrace států EU, nebyla u respondentů jednoznačná shoda. Prakticky přesně stejný počet dotázaných se domníval, že proces integrace bude pozastaven, společně s názorem, že krize integraci pozastaví jen z části. Je zde však i necelá čtvrtina respondentů, která nedokáže posoudit proces integrace.

Od problematiky zabývající se Evropskou unií se dotazník zaměřil také na otázky týkající se znalosti Lisabonské smlouvy. Otázka směřovala na vědomí respondentů s počátkem platnosti smlouvy v ČR. Správný rok, tedy rok 2009, označilo 31% respondentů. Naopak neznalost smlouvy se projevila u 23% dotázaných, kteří označili odpověď nevím. Domněnka, že se jednalo o rok 2008 byla u 20% respondentů, že se jednalo o rok 2007 u 14% respondentů a jen 12% respondentů odpovědělo, že Lisabonská smlouva byla přijata až v roce 2010.

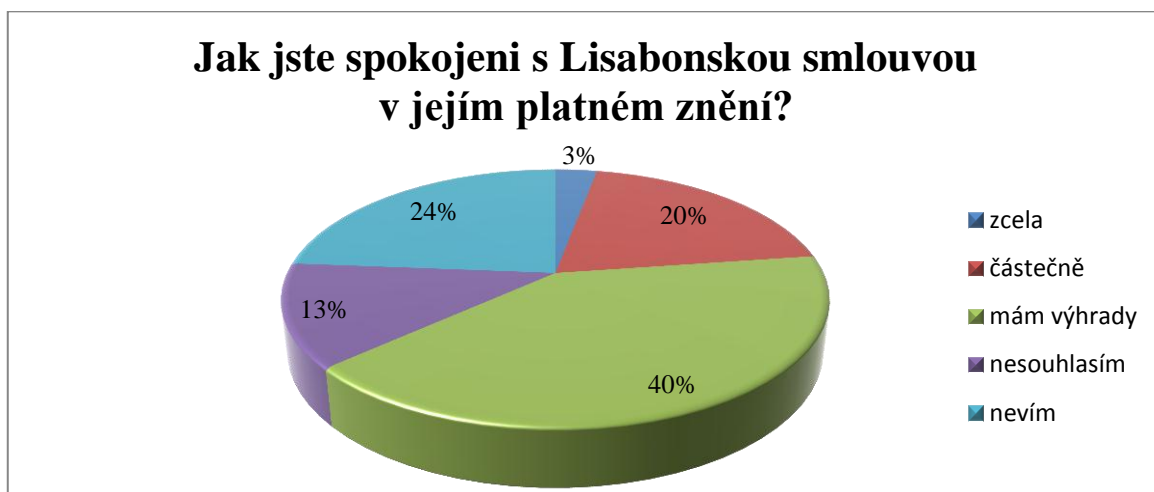

Zdroj: Vlastní

Čtvrtý graf zachycující znalost respondentů s platností smlouvy nastínil skutečnost, že více jak čtvrtina respondentů ví, kdy LS započala své působení na území ČR. Přesto je však vysoké procento těch, kteří o platnosti smlouvy neví. Jelikož většina dotazovaných byla v rozmezí 20 a 30 let, lze tedy ze získaných dat tvrdit, že mladí občané ČR povědomí o ratifikaci smlouvy vcelku nemají.

Následující, tedy pátá otázka se zaměřila na spokojenost s LS. Největší procento oslovených vyjádřilo výhrady se zněním smlouvy, konkrétně šlo o 40% respondentů zastávající takovéto stanovisko. Částečná spokojenost panovala u 20% a celková spokojenost byla u pouhých 3% dotazovaných. Naopak nesouhlas se zněním smlouvy

zastávalo 13% respondentů a poměrně velké procento nedokázalo zaujmout postoj k LS, v tomto případě se jednalo o 24% z celkového počtu.

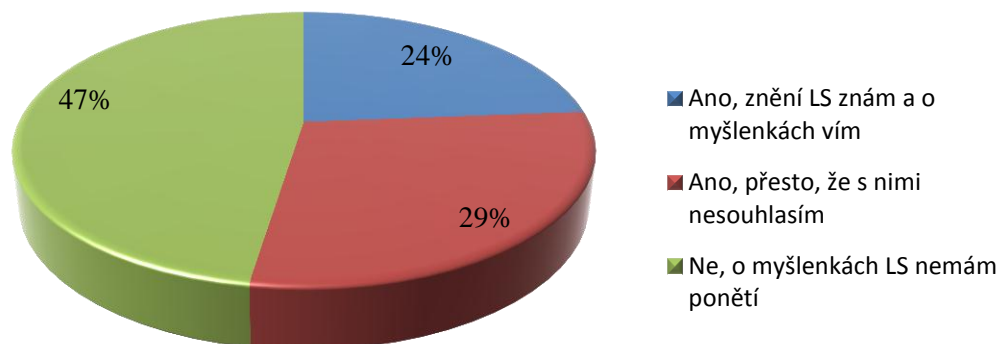

Zdroj: Vlastní

Spokojenost s LS nastiňuje pátý graf, kde většina respondentů vyjádřila výhrady se zněním smlouvy, přesto, že i poměrně velký počet dotázaných se ztotožňuje s LS. Je zde však i poměrně vysoké procento z těch, kteří nezaujali stanovisko týkající se spokojenosti žádné. Celkovou spokojenost se smlouvou zastává jen velmi malé procento.

Povědomí, či informovanost o myšlenkách LS u občanů měla za úkol šestá otázka dotazníku. Žádné povědomí, či ponětí o smyslu, či myšlenkách smlouvy neměla valná většina respondentů, jednalo se skoro o polovinu dotázaných. Celkový počet se však ustavil na 47% všech dotázaných. Znalost myšlenek LS, přesto, že se s těmito myšlenkami neztotožňují, se projevila u 29% respondentů. Znění a myšlenky smlouvy zná podle získaných údajů 24% dotázaných a jsou s těmito myšlenkami zároveň ztotožnění.

Máte ponětí, co je hlavní myšlenkou/myšlenkami Lisabonské smlouvy?

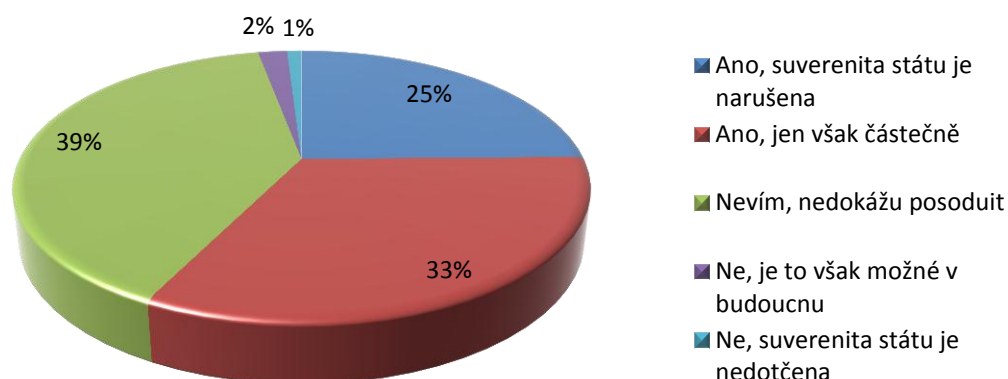

Zdroj: Vlastní

Otázka týkající se znalosti myšlenek LS zachycuje šestý graf, kde o myšlenkách smlouvy nemá velké procento, konkrétně polovina respondentů, sebemenší ponětí. Třetina dotázaných však o myšlenkách smlouvy ví, přesto, že není s těmito myšlenkami ztotožněna. Zbývá čtvrtina respondentů je s myšlenkami smlouvy obeznámena a považuje je za správné.

Důležitým faktorem v práci byla také otázka týkající se suverenity státu po ratifikaci LS. Úkolem sedmé otázky bylo: „Jaký názor zastávají občané ČR na zachování si své státnosti?“ Dopad na státní suverenitu si neodhadlo posoudit 39% dotázaných. Avšak názor občanů na jednoznačné narušení suverenity byl ohodnocen 25% a částečný zásah do svrchovanosti státu zastává 33% respondentů. O narušení, či zásahu do státnosti v budoucnosti se domnívají 2% a o absolutním uchování si suverenity bylo přesvědčeno pouhé 1% respondentů.

Zastáváte názor, že přijetím Lisabonské smlouvy přenesla ČR část své suverenity na EU?

Zdroj: Vlastní

Z posledního grafu, otázky týkající se uchování si státní suverenity, nezaujalo velké procento dotazovaných žádné stanovisko. Druhá skupina je však, že suverenity státu je narušena buď zcela, nebo částečně. V otázce suverenity státu se téměř všichni respondenti domnívají, že státnost si po přijetí smlouvy udrží ČR jen stěží.

Aby mohlo dojít ze strany respondentů k vyjádření vlastního názoru, či myšlenky na tento mezinárodní dokument, byla osmá otázka otázkou otevřenou. Někteří z respondentů využili této části k vyjádření vlastního pohledu. Někteří podporovali stanovisko prezidenta Klause o negativním postoji k LS. Jeden z respondentů zastával názor, že EU by měla svůj postoj věnovat fundovanějším věcem, aby předešla krizím, ke které došlo nyní, v případě Řecka. Byl zde však i vyjádřen obdiv s EU, například s myšlenkou integrace vysokých škol a společné měny. Negativní stránku smlouvy vidí někteří oslovení v jejím nadnárodním postavení, které narušuje běžný chod státu.

5.4 Názor poslanců na Lisabonskou smlouvu

Pro dosažení jednoho z cílů práce, tedy zjištění názoru na Lisabonskou smlouvu od ústavních činitelů, bylo zapotřebí oslovit Poslance Parlamentu ČR, ať již bývalých, tak současných. Těmto poslancům byly prostřednictvím interview položeny otázky týkající se suverenity, informovanosti, či přínosu pro ČR vyplývající z LS a práce měla vyjádřit jejich fundovaný názor na tyto otázky.

Pro účely práce bylo osloveno několik poslanců, zaslán velký počet emailů a vynaložena snaha o navázání telefonního spojení. Ta bohužel ve většině případů přišla nazmar. Jen s úspěšností velmi malého procenta bylo dosaženo kýženého cíle. Mezi dotazovanými byl i poslanec Parlamentu ČR pan Stanislav Polčák za stranu TOP 09. Mimo jiné je také členem Ústavně právního výboru Poslanecké sněmovny PČR, tedy pro účely této práce vhodný kandidát na interview. Na požadavek o poskytnutí názoru na LS zareagoval jako jediný z oslovených a zaslal své vyjádření zpět.

Na první otázku zabývající se přínosem LS pro ČR odpověděl, že očekává od smlouvy určité utřídění práva EU, které je podle jeho názoru roztržité a posunutí nezbytných reforem týkajících se nárůstu členů EU. Z pohledu ČR se pan Polčák domnívá, že se smlouva stane určitou příležitostí s hledáním spojenců k nařízením a směrnicím přicházejících z EU.

Druhá otázka na poslance se pohybovala v oblasti udržení si suverenity státu po přijetí LS. Podle pana Polčáka není suverenita státu po ratifikaci smlouvy vůbec dotčena. Naopak možnost dobrovolného vystoupení z řad EU je dle jeho názoru výslovně stanovena plná suverenita státu ve všech oblastech. Také zvyšující se propracování principů decentralizace, subsidiarity, či přiměřenosti vede k vyšší úloze národních států a možností parlamentů zasahovat do legislativního procesu na úrovni EU.

Třetí otázka měla posoudit názor poslance na ovlivnění života občanů ČR a změny pro ně vyplývající z LS. Mínění pana Polčáka v této oblasti je, že prakticky žádné změny s přijetím Lisabonu nezasáhnou do života občanů. Je zde i nově tzv. „zákonodárná iniciativa občanů“, kteří tak mohou apelovat na členy Evropského parlamentu.

Poslední, v pořadí čtvrtá otázka měla za úkol zjistit názor na informovanost občanů s LS. V této věci se pan Polčák vyjádřil ve smyslu, že ten, kdo chce informace nalézt, si takovéto informace obstará, avšak podle něj jsou v současné době v popředí mnohem důležitější témata, nežli je samotná LS.

Z důvodu negativních reakcí na zaslání žádosti o poskytnutí interview ohledně bakalářské práce, byly názory poslanců Parlamentu ČR zjišťovány prostřednictvím webových stránek, či dostupných internetových článků pořízených se mnou dotazovanými poslanci.

Otázka suverenity státu byla např. u poslance Stanislava Grospiče z KSČM jednoznačně považována jako výrazně narušená. Jedná se zejména o otázky obrany státu, dopravy, energetiky, bezpečnosti, či životního prostředí. V těchto záležitostech nebude vyžadováno souhlasu členských států, ale pouze kvalifikovanou většinou.¹⁰⁶

Suverenitu státu posuzovala i bývalá poslankyně PhDr. Kateřina Jacques, poslankyně Parlamentu ČR za Stranu zelených. Dnes již bývalá členka výboru pro evropské záležitosti, se vyjádřila ve smyslu planých obav té části veřejnosti, která se obává o státní svrchovanost a demokracii na území ČR, naopak, smlouva umožňuje posílení ve společném prvku integrace celku.¹⁰⁷

Svůj postoj k Lisabonské smlouvě vyjádřil i současný předseda Ústavně právního výboru Poslanecké sněmovny ČR pan Marek Benda. Ačkoliv podle svých slov nesouhlasí se současným směřováním EU, vidí největší problém zejména v Listině práv a svobod, která výrazným způsobem ovlivní život občanů nejen ČR, ale celé Evropské unie. Jako nedostatek považuje i přenos pravomocí mezi ČR a EU v otázce tzv. práva veta, které dle jeho slov stejně nikdo nevyužívá.¹⁰⁸

¹⁰⁶ GROSPÍČ, Jaroslav. *Lisabonská smlouva a její zásah do suverenity ČR* [on-line]. 2009 [cit. 2012-3-12]. Dostupný z WWW: <http://grospic.cz/>

¹⁰⁷ JACQUES, Kateřina. *Kateřina Jacques k projednání Lisabonské smlouvy* [on-line]. 10. 12. 2008 [cit. 2012-3-12]. Dostupný z WWW: <http://praha2.zeleni.cz/11848/clanek/katerina-jacques-k-projednani-lisabonske-smlouvy/>

¹⁰⁸ HASLINGEROVÁ, Ivana. *Ratifikace Lisabonské smlouvy: aktuální otázky* [on-line]. 2009 [cit. 2012-3-12]. Dostupný z WWW: <http://www.fragmenty.cz/archiv/iy094.htm>

6 Závěr

Pojem Ústava není jen označení pro právní dokument čítající veškeré zákony státu. Tento pojem znamená významný předěl v dějinách lidstva. Jeho vytvoření znamenalo zaručení lidských práv, principů a možnosti dovolání se spravedlnosti. Vývoj tohoto dokumentu procházel dlouhým a složitým vývojem do doby, než vznikla její první psaná verze.

Cílem této práce však bylo zhodnotit, jaké dopady a jakým způsobem přijetí Lisabonské smlouvy do ústavního pořádku ČR ovlivní chod státu a zejména jeho obyvatele. Tomuto zjištění však musel proběhnout rozsáhlý exkurz do historie českého národa a posléze i do historie vzniku Lisabonské smlouvy. Pro naplnění tohoto cíle bylo zapotřebí zmapovat, jak se Ústava ČR vůbec vyvíjela a jaké byly uskutečněny s tímto dokumentem změny.

Období vzniku tehdejší nově vzniklé Československé republiky lze datovat do roku 1918. Již v té době započaly rozsáhlé přípravy pro tvorbu dokumentu, aby mohl být vytvořen svobodný a samostatný stát. Stalo se tak až v roce 1920, kdy vznikl první dokument, který měl upevnit jednotu celého národa. Jeho název zněl Ústava Československé republiky.

Významný zásah do ústavy byl rok 1938 při nastolení tzv. „mnichovského diktátu“. V této době došlo k rozsáhlým změnám, jež znamenaly destrukci tehdejší Ústavy. Lze s odstupem času tvrdit, že Mnichovská dohoda byla první mezinárodní smlouva, omezující život občanů státu. Po druhé světové válce dostala Ústava opět svoji prvotní podobu, avšak doplněnou o dekrety exilového prezidenta Edvarda Beneše.

Po volbách 1948 a nastolení komunistického režimu musela zákonitě změnit svůj obsah i ústava. Avšak z důvodu socializace státu muselo dojít ke vzniku ústavy zcela nové. Tento proces vyvrcholil rokem 1960, kdy došlo ke vzniku výrazně socialistické ústavy.

Platnost dokumentu trvala až do roku 1989, kdy padl komunistický režim a bylo zapotřebí vytvořit novou demokratickou verzi ústavy. Následně se tak stalo v roce 1993, kdy došlo k rozdělení Československé republiky a zároveň vznikla Ústava České

republiky. Dále bylo zapotřebí představit, co Lisabonská smlouva je, jaké pravomoci smlouva má a jak zasahuje do Ústavy České republiky.

Zásahem do ústavního pořádku bylo již rozhodnutí státu stát se členem Evropské unie. Z tohoto důvodu musela být ústava novelizována a vytvořena tzv. euronovela v roce 2003, která doplnila Ústavu o články týkající se postoje státu k mezinárodním smlouvám a možnosti jejich budoucí ratifikace.

Lisabonská smlouva je kolektivním dokumentem, který měl za úkol sjednotit jednotlivé smlouvy platné od počátku evropské integrace. Lisabonská smlouva je fakticky první smlouvou, která umožňuje přesun pravomocí na úroveň EU, aniž by k tomu potřebovala souhlas národních parlamentů. To žádná z předchozích smluv neumožňovala, čímž je Lisabonská smlouva zcela přelomová.

Postup ratifikace smlouvy se ve většině zemí EU setkal s vášnivými reakcemi. V některých zemích musel posvětit proces schválení smlouvy i ústavní soud. Výjimečné postavení k Lisabonské smlouvě mělo Irsko, kde místo schválení Parlamentem musel proces ratifikace proběhnout formou referenda. Poslední zemí, která přijala Lisabonskou smlouvu, byla Česká republika. Zde k jejímu ratifikování bránil nesouhlas prezidenta republiky Václava Klause. Ten nakonec smlouvu podepsal. Lisabonská smlouva vstoupila v platnost hned měsíc po její ratifikaci ve všech státech EU.

Důvodem přijetí Lisabonské smlouvy do ústavního pořádku ČR bylo zejména zajištění společného postupu evropských zemí při jednání na poli mezinárodních vztahů a zajištění trvalého rozvoje států EU a jejich vzájemná propojenost a spolupráce v oblasti sociální, hospodářské, či kulturní.

Myšlenka Lisabonské smlouvy o integraci a pomoci států je užitečná. Přesto je tento model dle mého názoru nemožný, jelikož se domnívám, že spojit mentality, kultury a ekonomické možnosti jednotlivých států je příliš odvážným krokem. Již přijetí smlouvy znamenalo zásah do jednotlivých ústav států. Jako příklad slouží nutnost novelizace zákona o jednacích řádech Poslanecké sněmovny a Senátu. V případě vlády byla její pravomoc Lisabonskou smlouvou posílena. Oslabení moci Parlamentu ČR bylo kompenzováno pravomocí vetovat rozhodnutí Rady EU.

Důležitým úkolem této práce bylo zjistit, jaký názor mají na Lisabonskou smlouvu samotní občané České republiky. Na základě dotazníků, které byly distribuovány jednotlivým respondentům, jsem zjistil, že většina občanů naší republiky souhlasí se členstvím ČR v Evropské unii, přestože nevěří v její budoucnost. Zároveň se vyjádřila ve smyslu, že nevidí mnoho výhod ze členství v EU. Na otázku, zda se domnívají, že současná krize může ovlivnit pokračování integrace členů EU, nepanovala u respondentů jednoznačná shoda. Jedni se domnívají, že krize pozastaví integraci pouze částečně, kdežto druhá skupina se domnívá, že krize integraci pozastaví. Poněti o hlavních myšlenkách Lisabonské smlouvy nemá téměř polovina dotazovaných, proto je s podivem, že v otázce týkající se spokojenosti se zněním LS má téměř polovina oslovených výhrady k jejímu znění. Je zřejmé, že respondenti neodpovídali zcela pravdivě a nelze z těchto dvou odpovědí vyvodit jednoznačný závěr. O platnosti smlouvy na území ČR však ví více jak čtvrtina respondentů. V oblasti suverenity státu nedokázala většina dotázaných zaujmout stanovisko, zda přijetím smlouvy přenesla ČR svou suverenitu na EU.

Názory poslanců ČR ohledně otázky suverenity státu po ratifikaci Lisabonské smlouvy jsou rozdílné. Pan Stanislav Polčák s panem Markem Bendou se shodují, že suverenita státu po přijetí LS zůstane nedotčena. Naopak paní PhDr. Kateřina Jacques s panem Stanislavem Grospičem zastávají názor, že suverenita státu narušena je. K Lisabonské smlouvě zaujal svůj názor také prezident republiky Václav Klaus, jež se vyjadřuje negativně nejen k otázce týkající se Evropské unie, ale také Lisabonské smlouvy. Příkladem může být jeho nevole smlouvu podepsat, ačkoliv tak učinil po usnesení Ústavního soudu, že Lisabonská smlouva není v rozporu s ústavním pořádkem ČR.

Po proniknutí do problematiky spojené s přijetím Lisabonské smlouvy jsem došel k závěru, že Lisabonská smlouva ovlivnila jak život občanů státu, tak ústavní právo České republiky. Po shromáždění získaných dat jsem nabyl dojmu, že Lisabonská smlouva je jen další z řady smluv, které budou muset být v budoucnu novelizovány.

V otázce suverenity a přenosu některých pravomocí z ČR na EU zastávám názor, že řada pravomocí byla Lisabonskou smlouvou přenesena. Přesto suverenitu státu jejich přenos neomezí. Je však otázkou, jakým způsobem bude proces integrace pokračovat, když zvětšující se krize Evropské unie zasáhla všechny její členy. Zda se Evropská unie rozpadne, a tím zanikne i Lisabonská smlouva, je otázkou, jejíž odpověď ukáže až čas.

7 Seznam použitých zdrojů

Bibliografické zdroje

- [1] ČESKÁ NÁRODNÍ RADA, *Ústava České republiky*. 1. Vyd. Grafie, spol. s.r.o. Ostrava., 1993. 23 s. ISBN 80-238-0854-0
- [2] DOSTÁLOVÁ, Jana, HARVÁNEK, Jaromír., *Základy teorie práva*, Praha: B.I.B.S., 2007. 127 s. ISBN 978-80-86575-26-1
- [3] FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 1. Vyd. Brno: Centrum pro studiu demokracie a kultury., 2003. 803 s. ISBN 80-7325-015-2
- [4] FILIP, Jan., *Ústavní právo České republiky*. 4. Vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1997. 393 s. ISBN 80-210-1492-1
- [5] JECH, Karel, KAPLAN, Karel. *Dekrety prezidenta republiky 1940 – 1945*. 1. Vyd. Praha, Brno: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1995. 475 s. ISBN 80-85270-41-2
- [6] KLAUS, Václav. *Prezident republiky k Lisabonské smlouvě*. 1. Vyd. Banská Bystrica: Euromedia., 2009. 63 s. ISBN 978-80-86-938-86-8
- [7] KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství Victoria Publishing, a.s., 1995. 225 s. ISBN 80-85865-63-7
- [8] KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2010 s. 786 ISBN 978-80-7380-261-5
- [9] KUKLÍK, Jan a kol., *Vývoj česko-slovenského práva 1945-1989*, Praha: Linde, 2009. 725 s. ISBN 978-80-7201-741-6
- [10] MALÝ, Karel a kol., *Dějiny českého a československého práva do r. 1945*. 4. Vyd. Praha: Leges, 2010, 640 s.
- [11] POMAHAČ, Richard. *Evropské právo*. 1. Vyd. Praha: Karolinum., 2003. 203 s. ISBN 80-246-0576-7
- [12] SCHELLE, Karel., *Vývoj českého ústavního práva*, Ostava: Nakladatelství KEY Publishing, s. r. o., 2010. 182 s. ISBN 978-80-7418-067-5
- [13] ZDOBINSKÝ, Stanislav a kol., *Československá Ústava historie a současnost*, Brno: Nakladatelství Svoboda, 104 s. ISBN 80-205-0006-5
- [14] ZEMÁNEK, Jiří. *The Effect of the treaty of Lisbon upon the Czech legal order*. 1. Vyd. Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., 2009. 180 s. ISBN 978-80-86855-55-4

[15] ZIMEK, Josef. *Ústavní vývoj českého státu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1996. 177 s. ISBN 80-210-1354-0

Internetové zdroje

1. ISAP. *Cesta do Evropské unie*. [on-line] [cit. 2011-11-30]. Dostupný z WWW: <http://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/91b9f824a0923e3bc1256dde0052230a/8952eece79c87db8802566da00411b60?OpenDocument>
2. Informační centrum vlády. *Ústava 1920*. [on-line] 18.2. 2010 [cit. 2011-11-13]. Dostupný z WWW: <http://icv.vlada.cz/cz/tema/ustava-1920-67946/tmplid-560/>
3. Vláda ČR. *Legislativní rada vlády*. [on-line] ©2009 - 2012 [cit. 2012-2-27]. Dostupný z WWW: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/legislativni-rada-vlady-25264/>
4. Vláda ČR. *Proces ratifikace Lisabonské smlouvy*. [on-line] 19.10. 2009 [cit. 2011-12-20]. Dostupný z WWW: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/proces-ratifikace-lisabonske-smlouvy-63100/>
5. Parlament ČR. *Dekrety prezidenta republiky Edvarda Beneše*. [on-line] ©1995 - 2011 [cit. 2011-11-27]. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/docs/laws/dek/>
6. Parlament ČR. *Ústavní zákon ze 9. května 1948* [on-line] ©1995 - 2011 [cit. 2011-11-29]. Dostupný z WWW: http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1948.html
7. Parlament ČR. *Ústava ČR* [on-line] ©1995 – 2011 [cit. 2012-1-25]. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>
8. Parlament ČR. *Pravomoci Parlamentu ČR*. [on-line] ©1995 - 2011 [cit. 2011-12-3]. <http://www.psp.cz/docs/status.html>
9. Evropský parlament. *Zázračný rok 1989*. [on-line] 6.11. 2009 [cit. 2011-12-13]. Dostupný z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=IM-PRESS&reference=20091030FCS63488&language=CS>
10. AS CPSSU Plzeň. *Dělení Československa aneb vztahy mezi Čechy a Slováky v letech 1989 až 1992*. [on-line] 8.2. 2011 [cit. 2011-11-30]. Dostupný z WWW: <http://www.e-polis.cz/politicke-teorie/583-deleni-ceskoslovenska-aneb-vztahy-mezi-cechy-a-slovaky-v-letech-1989-az-1992.html>
11. Evropský parlament. *Lisabonská smlouva*. [on-line] červenec 2008 [cit. 2012-3-8]. Dostupný z WWW: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/how/evolution/article_7164_cs.htm
12. Euroskop. věcně o Evropě *Průběh ratifikace Lisabonské smlouvy*. [on-line] [cit. 2011-12-19]. Dostupný z WWW: <http://www.euroskop.cz/8428/sekce/prubeh-ratifikace/>

13. Evropská unie. *Historie Evropské unie* [on-line] [cit. 2011-12-5]. Dostupný z WWW:http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_cs.htm
14. Evropská unie. *rok 1967*. [on-line] [cit. 2011-12-5]. Dostupný z WWW: http://europa.eu/about-eu/eu-history/1960-1969/1967/index_cs.htm
15. Euroekonom. *Alois Rašín – tvůrce Československé měny*. [on-line] 10.9. 2004 [cit. 2011-12-13]. Dostupný z WWW: <http://www.euroekonom.cz/osobnosti-clanky.php?type=jz-rasin>
16. Evropský parlament. *Niceská smlouva a Konvent o budoucnosti Evropy*. [on-line] červenec 2008 [cit. 2011-12-19]. Dostupný z WWW: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/how/evolution/article_7145_cs.htm
17. Evropský parlament. *Smlouva o Ústavě pro Evropu*. [on-line] listopad 2005 [cit. 2011-12-19]. Dostupný z WWW: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/how/evolution/article_7146_cs.htm
18. Evropa. *Lisabonská smlouva, Smlouva pro Evropu 21. století*. [on-line] [cit. 2011-12-18]. Dostupný z WWW: http://europa.eu/lisbon_treaty/countries/index_cs.htm#
19. NeLisabonu *Pro Evropu bez Lisabonské smlouvy*. [on-line] 28.2. 2009 [cit. 2011-12-23]. Dostupný z WWW: <http://www.nelisabonu.cz/>
20. Evropský parlament, Informační kancelář v ČR. *Irové přijali Lisabonskou smlouvu*. [on-line] 3.10. 2009 [cit. 2011-12-20]. Dostupný z WWW: <http://www.evropsky-parlament.cz/view/cs/press-release/pr-2009/pr-2009-October/pr-2009-October-6.html;jsessionid=59997A76E39A068743355887EC092474>
21. Evropský parlament. *Justiční spolupráce v občanských a trestních věcech*. [on-line] červenec 2008 [cit. 2012-3-8]. Dostupný z WWW: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/freedom/article_7309_cs.htm
22. Lisabonská smlouva. *Protokol o úloze vnitrostátních parlamentů v EU*. [on-line] [cit. 2012-3-8]. Dostupný z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/12007L/htm/C2007306CS.01014802.htm>
23. Evropský parlament. *Občané Unie a jejich práva*. [on-line] červenec 2008 [cit. 2012-2-24]. Dostupný z WWW: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/citizen/citizens/article_7174_cs.htm
24. Lisabonská smlouva. *Lisabonská smlouva, otázky a odpovědi*. [on-line] [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: http://europa.eu/lisbon_treaty/faq/index_cs.htm

25. Evropská unie. *Evropský parlament* [on-line] [cit. 2012-2-24]. Dostupný z WWW: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_cs.htm
26. Úřední věstník Evropské unie. *Konsolidované znění smlouvy o fungování Evropské unie* (PDF). [on-line] 30.3. 2010 [cit. 2012-3-8]. Dostupný z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:cs:PDF>
27. Euroskop.cz, věcně o Evropě. *Hlavní změny ve fungování EU*. [on-line] ©2005 - 2012 [cit. 2012-2-29]. Dostupný z WWW: <http://www.euroskop.cz/8880/sekce/hlavni-zmeny-ve-fungovani-eu/>
28. Businesscenter. *Preambule Ústavy ČR*. [on-line] ©1998 - 2012. [cit. 2011-12-7]. Dostupný z WWW: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ustava-cr/preambule.aspx>
29. Businesscenter. *Hlava sedmá Ústavy ČR*. [on-line] ©1998 - 2012 [cit. 2012-3-2]. Dostupný z WWW: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ustava-cr/hlava7.aspx>
30. Businesscenter *Listina základních práv a svobod*. [on-line] ©1998 – 2012 [cit. 2012-2-29]. Dostupný z WWW: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/listina-zakladnich-prav-a-svobod/hlava6.aspx>
31. Ústavní soud ČR. *Ústavní pořádek České republiky*. [on-line] [cit. 2011-12-3]. Dostupný z WWW: <http://www.concourt.cz/clanek/2353>
32. Ústavní soud ČR. *Ústava České republiky*. [on-line] [cit. 2011-12-7]. Dostupný z WWW: <http://www.concourt.cz/clanek/ustavacr>
33. Ústavní soud ČR. *Postavení a pravomoci ústavního soudu*. [on-line] 2012 [cit. 2012-1-21]. Dostupný z WWW: <http://www.concourt.cz/clanek/2023>
34. Ústavní soud ČR. *Tisková zpráva k nálezu ÚS ve věci Lisabonské smlouvy*. [on-line] 3.11 2009 [cit. 2012-2-25]. Dostupný z WWW: <http://www.usoud.cz/clanek/2145>
35. Hrad *Státní symboly*. [on-line] © 2009 [cit. 2011-12-3]. Dostupný z WWW: <http://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-symboly.shtml>
36. KLAUS, Václav. *Odpověď prezidenta republiky Ústavnímu soudu ohledně Lisabonské smlouvy*. [on-line] 3.6. 2008. [cit. 2012-2-25] Dostupný z WWW: <http://www.klaus.cz/clanky/1493>
37. Vidi.wz. *Ústava, ústavní vývoj ve světě, ústavní systémy*. [on-line] (DOC). [cit. 2011-11-22] Dostupný z WWW: <http://vidi.wz.cz/politologie/ustava.doc>

38. Magna charta *Listina svobod a Parlament 1215 – 1485*. [on-line] 20.6. 2008 [cit. 2011-12-7]. Dostupný z WWW: <http://cartimmandua.blog.cz/0806/listina-svobod-a-parlament-1215-1485>
39. Leccos. *Habeas Corpus Act*. [on-line] ©2011 [cit. 2011-12-7]. Dostupný z WWW: <http://leccos.com/index.php/clanky/habeas-corpus-act>
40. Studuju. *Základní právní pojmy – Ústava*. [on-line] 27.10. 2004 [cit. 2011-12-14]. Dostupný z WWW: <http://www.studuju.cz/latka-1233>
41. Britské listy. *Události října 1918*. [on-line] 27.10. 2004 [cit. 2011-11-22]. Dostupný z WWW: <http://blisty.cz/art/20272.html>
42. Moderní dějiny. *Mnichovská dohoda*. [on-line] 2.8. 2009 [cit. 2011-11-19]. Dostupný z WWW: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek-mnichovska-dohoda-29-9-1938-134/>
43. Totalita. *Komunistická strana Československa*. [on-line] © 1999 – 2012 [cit. 2011-12-13] Dostupný z WWW: http://www.totalita.cz/vysvetlivky/s_ksc_06.php
44. Hnutí za přímou demokracii. *Návrh občanské ústavy*. [on-line] 2012 [cit. 2012-6-2] Dostupný z WWW: <http://www.hzpd.cz/navrh-obcanske-ustavy#navrh>
45. Studentske. *Osmá hlava Ústavy ČR*. [on-line] 2011 [cit. 2011-12-7] Dostupný z WWW: <http://www.studentske.cz/2007/08/hlava-tet-moc-vkonn.html>
46. Sagit. *Jednotný Evropský akt*. [on-line] 1.5. 2004 [cit. 2011-12-5]. Dostupný z WWW: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=156&typ=r&levelid=eu_113.htm
47. Edice . *Amsterdamská smlouva: Etapa vedoucí k prohloubení a rozšíření EU*. [on-line] (PDF) prosinec 1999 [cit. 2011-12-18]. Dostupný z WWW: http://edice.cd.cz/edice/IZD/izd2000/izd14_00/amstrdam.pdf
48. Britské listy. *Pátek třináctého: Irské referendum odmítlo Lisabonskou smlouvu*. [on-line] 13.8. 2008. [cit. 2011-12-20] Dostupný z WWW: <http://blisty.cz/art/41215.html>
49. Idnes. *Klaus v Rusku: Podmínka k Lisabonu je pro mě životně důležitá*. [on-line]. 14.10. 2009 [cit. 2011-12-20]. Dostupný z WWW: http://zpravy.idnes.cz/klaus-v-rusku-podminka-k-lisabonu-je-pro-me-zivotne-dulezita-pr2-/zahranicni.aspx?c=A091014_071438_zahranicni_jw
50. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. *Evropeizace Ústavního práva v ČR*. [on-line]. březen 2009 [cit. 2012-2-25] Dostupný z WWW: <http://www.law.muni.cz/dokumenty/7569>
51. Časopis instinkt. *5 piv nad Lisabonskou smlouvou* [on-line]. 22.10. 2010 [cit. 2012-2-25] Dostupný z WWW: http://instinkt.tyden.cz/rubriky/ostatni/reportaz/5-piv-nad-lisabonskou-smlouvou_24659.html

52. GROSPÍČ, Jaroslav. *Lisabonská smlouva a její zásah do suverenity ČR* [on-line]. 2009 [cit. 2012-3-12]. Dostupný z WWW: <http://grospic.cz/>
53. HASLINGEROVÁ, Ivana. *Ratifikace Lisabonské smlouvy: aktuální otázky* [on-line]. 2009 [cit. 2012-3-12]. Dostupný z WWW: <http://www.fragmenty.cz/archiv/iy094.htm>
54. JACQUES, Kateřina. *Kateřina Jacques k projednání Lisabonské smlouvy* [on-line]. 10. 12. 2008 [cit. 2012-3-12]. Dostupný z WWW: <http://praha2.zeleni.cz/11848/clanek/katerina-jacques-k-projednavani-lisabonske-smlouvy/>
55. Týden. *Keltský tygr ukázal zuby. Irské "ne" reformní smlouvě* [on-line]. 3.6. 2008. [cit. 2012-3-12]. Dostupný z WWW: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/keltsky-tygr-ukazal-zuby-irske-ne-reformni-smlouve_65388.html
56. Senát PČR. *Od zrodu myšlenky do zrodu instituce*. [on-line] © 2012 [cit. 2012-3-14]. Dostupný z WWW: http://www.senat.cz/zajimavosti/sbornik/c4.php?ke_dni=&O=8
57. Blog. Aktuálně. *Zamrzli jsme v ledničce*. [on-line] 25.10. 2009 [cit. 2012-3-14]. Dostupný z WWW: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-hvizdala.php?itemid=7903>
58. VONDRA, Alexandr. *Úvodní vystoupení A. Vondry před Ústavním soudem* [on-line] 25.11. 2008 [cit. 2012-3-14]. Dostupný z WWW: <http://www.alexandrondra.cz/?item=uvodni-vystoupeni-a-vondry-pred-ustavnim-soudem&category=projevy>

8 Přílohy

8.1 Příloha č.1- Dotazník (občané)

Prohlašuji, že dotazník bude použit pro účely zpracování mé bakalářské práce na téma „Ústavní právo ČR ovlivněné Lisabonskou smlouvou“.

1. Souhlasíte se členstvím ČR v Evropské unii?

- Ano, souhlasím
- Ano, přesto nevěřím v budoucnost EU
- Nevím
- Ne, členství v EU není pro ČR prospěšné
- Ne, se členstvím v EU absolutně nesouhlasím

2. Je členství v EU podle vašeho názoru ČR prospěšné?

- Ano, členství je prospěšné
- Ano, ale příliš mnoho výhod ve členství nevidím
- Nevím, nedokáži posoudit prospěch
- Ne, nedomnívám se, že by mělo členství v EU prospěch
- Ne, členství v EU není pro ČR vůbec prospěšné

3. Myslíte si, že přes současnou krizi je EU schopna zajistit pokračování integrace členských zemí?

- Ano, zcela
- Ano, ale pouze částečně
- Nevím
- Ne, krize pozastaví integraci
- Ne, v žádném případě

4. Víte, kdy začala platit Lisabonská smlouva na území ČR?

- 2006
- 2007
- 2008
- 2009
- 2010

- 5. Jak jste spokojeni s Lisabonskou smlouvou v jejím platném znění?**
- 1 – zcela
 - 2 – částečně
 - 3 – mám výhrady
 - 4 – nesouhlasím
 - 5 – zcela nesouhlasím
- 6. Máte ponětí co je hlavní myšlenkou/myšlenkami Lisabonské smlouvy?**
- Ano, znění LS znám a o myšlenkách vím
 - Ano, přesto, že s nimi nesouhlasím
 - Ne, o myšlenkách LS nemám ponětí
- 7. Zastáváte názor, že přijetí Lisabonské smlouvy přenesla ČR část své suverenity na EU?**
- Ano, suverenita státu je narušena
 - Ano, jen však částečně
 - Nevím, nedokážu posoudit
 - Ne, je to však možné v budoucnu
 - Ne, suverenita státu je nedotčena
- 8. Vyjádření vlastního názoru či komentáře na Lisabonskou smlouvu:**

8.2 Příloha č. 2 – Interview (poslanci)

Dobrý den, jsem studentem České zemědělské univerzity v Praze. Píši bakalářskou práci na téma „*Ústavní právo ČR ovlivněné Lisabonskou smlouvou*“ a mým úkolem je zjistit, jak vnímají členové Parlamentu ČR Lisabonskou smlouvu. Žádám Vás o zodpovězení několika otázek zabývajících se problematikou smlouvy. Zároveň prohlašuji, že získané výsledky použiji pouze pro účel bakalářské práce.

Jméno a příjmení:.....

- 1. Očekáváte od Lisabonské smlouvy přínos pro ČR, popřípadě jaký?**
- 2. Po podpisu Lisabonské smlouvy se řada občanů obává o ztrátu suverenity ČR, je dle vašeho názoru ohrožena suverenita státu?**
- 3. Do jaké míry je podle Vašeho názoru ovlivněn život občanů ČR v důsledku přijetí Lisabonské smlouvy a vyplývá pro občany nějaká změna na poli práva?**
- 4. Domníváte se, že jsou občané ČR dostatečně informováni o dopadech Lisabonské smlouvy na stát?**

8.3 Příloha č. 3 – Seznam grafů

1. Graf č. 1

- Souhlasíte se členstvím ČR v Evropské unii?
Str. 49

2. Graf č. 2

- Je členství ČR v EU podle vašeho názoru ČR prospěšné?
Str. 50

3. Graf č. 3

- Myslíte si, že přes současnou krizi je EU schopna zajistit pokračování integrace členských zemí?
Str. 50

4. Graf č. 4

- Víte, kdy začala platit Lisabonská smlouva na území ČR?
Str. 51

5. Graf č. 5

- Jak jste spokojeni s Lisabonskou smlouvou v jejím platném znění?
Str. 52

6. Graf č. 6

- Máte ponětí, co je hlavní myšlenkou/myšlenkami Lisabonské smlouvy?
Str. 53

7. Graf č. 7

- Zastáváte názor, že přijetím Lisabonské smlouvy přenesla ČR část své suverenity na EU?
Str. 54